

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ГУМАНІТАРНО-ПРИРОДНИЧИЙ ІНСТИТУТ

ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ
НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКОЮ

МОВОЮ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
на здобуття ОКР “Магістр”

ЯРОВОГО Антона Юрійовича

студента 5 курсу 2 гр. Педагогічного факультету

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК

Доктор педагогічних наук, професор

НУБіП України
АМЕЛІНА С.М.

Київ – 2013

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. Лексико-граматичні трансформації у перекладі німецькомовної технічної літератури українською мовою. Теоретична частина.

1.1. Концепція лексико-граматичних трансформацій та перетворень у німецькомовній технічній літературі.....

1.2. Переклад технічної літератури та її види.....

1.3. Літературний переклад проти технічного перекладу.....

1.4. Науково-технічний текст у міжмовному діалозі: аспект перекладу.....

1.5. Алгоритм дій технічного перекладача при виконанні письмового.. перекладу інструкцій і текстів науково-технічної спрямованості.....

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. Лексико-граматичні трансформації у перекладі німецькомовної технічної літератури українською мовою. Практична частина.....

2.1. Лексичні і граматичні явища, характерні для технічних текстів

2.2. Конструктивні особливості перекладу німецької науково-технічної літератури

2.3. Труднощі перекладу німецького науково-технічного тексту.....

2.4. Аналіз письмових перекладів інструкцій і виявлення їх лексичних та граматичних особливостей на прикладі перекладів інструкцій до побутової техніки.....

Висновки до розділу 2

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....

НУБІП України

ВСТУП

На сьогоднішній день освіта і наука є стратегічно пріоритетними сферами людської діяльності, базовими для соціально-економічного розвитку

суспільства. Створення оптимальної соціально-економічної, зокрема

духовної, моделі є визначальною характеристикою кожної держави, у тому

числі й України. Конструюючи ці моделі, визначаючи шляхи їх реалізації,

важливо усвідомлювати найгодовніші світові тенденції, що забезпечують

поступальний рух уперед як суспільства у цілому, так і його освітньої галузі

зокрема. Для змісту освіти першої декади ХХІ ст. характерна тенденція до

розвитку індивідуальності, інтелекту усієї нації і кожного окремого

громадянина. Йдеться про формування творчої особистості, яка має здатність

ефективно застосовувати отримані уміння й навички у практичній діяльності

вбудь-якій сфері суспільного життя. Успішне розв'язання цієї проблеми

різнобічно залежить від перекладача і його ролі в процесі перекладу сучасної

технічної літератури.

У роботі проаналізовано особливості відтворення лексико-граматичних

трансформацій при перекладі німецькомовної спеціалізованої літератури

українською мовою з урахуванням основ, які мають значення для перекладу,

а саме спеціалізовану компетентність перекладача, що виражається у здатності

розглядати спеціалізовану термінологію в міжкультурній комунікації,

функціонування термінології німецькою та українською мовами.

В ході передперекладацького аналізу було виявлено ряд особливостей

семіологічного уявлення в семантичній структурі німецької спеціальної

термінології. До найбільш важливим методам формування німецьких

технічних термінів відносяться: склад, перетворення, термінологія,

застосування.

Через проблеми з перекладом німецькою термінологією заслуговують

запозичення, яким в німецькій мові надано статус семантично змінених.

Джерелом таких запозичень зазвичай є англійська, італійська, французька,

латинська мови.

Німецька спеціалізована термінологія, яка представлена в лексичній системі концептуальними інтернаціоналізмами, не залишилася без уваги в даному дослідженні. У цих термінах вже є еквіваленти в українській мові.

Однак деякі терміни - інтернаціоналізми німецької мови, в тому числі англізми - не можуть мати прямих еквівалентів в українській мові. Тому перед перекладачем постає завдання вибрати еквівалент з синонімічного і багатозначного ряду.

Найбільш актуальними для відтворення семантики німецької спеціалізованої термінології українською мовою є такі процеси перекладу, як семантичне розширення, переклад синонімів, відстеження (дослівний переклад), транскодування (транскрипція, транслітерація, адаптивне транскодування).

Особливості роботи німецької термінології вимагають від перекладача досить високого рівня спеціальних знань в області спеціальної літератури і стабільних навичок перекладу для здійснення якісного міжкультурного переієсення в спілкуванні.

Мета. Опрацювати та узагальнити теоретичне підґрунтя з зазначеної проблеми. Дослідити німецькомовні технічні тексти та проаналізувати особливості міжмовної трансформації на граматичному та лексичному рівнях.

Актуальність. Доцільність проведення даного дослідження зумовлена стрімким розвитком науково-технічного прогресу, розвитком міжнародних відносин, співробітництвом в різних галузях технічних наук, внаслідок чого зростає необхідність в дослідженні окремих аспектів перекладу. Незважаючи на велику кількість досліджень в галузі міжмовної трансформації, на теперішній час не вистачає напрацьованих, спрямованих саме на граматичні та лексичні аспекти перекладу німецькомовних текстів технічної літератури українською мовою. Виникає загальна потреба дослідити морфологічні та синтаксичні явища німецької мови, які не мають точних еквівалентів в українській мові і потребують спеціальних мовних перекладацьких

трансформації з метою уникнення помилок, досягнення точного та якісного перекладу.

Об'єкт дослідження. Німецькомовна технічна література різних галузей професійної діяльності.

Предмет дослідження. Лексико-граматична трансформація німецькомовних текстів технічної літератури.

Гіпотеза дослідження. Граматичні трансформації під час перекладу часто поєднуються з лексичними, так як вони не завжди можуть розглядатися окремо і повинні бути вмотивованими нормами німецької та української мов.

Таким чином, граматичні труднощі перекладу безпосередньо пов'язані з лексичними і спосіб передачі інформації під час трансформації граматичних структур залежить від їхнього лексичного наповнення.

Технічна література характеризується термінологічною точністю та конкретністю подання інформації. В той же час технічні терміни за своїм обсягом та семантичним наповненням можуть не співпадати у різних мовах, внаслідок чого при дослівному перекладі правильний зміст речення може бути втрачений, виникає небезпека втрати взаємозв'язок між компонентами речення, неперервність думки.

Досконале вміння здійснювати лексико-граматичні трансформації невід'ємно пов'язане з загальною обізнаністю перекладача. Якісний переклад термінологіки залежить в першу чергу від знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту німецькою мовою та знання терміносистеми відповідної галузі рідною мовою.

Завдання дослідження

- Проаналізувати останні дослідження та публікації, опрацювати теоретичний матеріал з даної теми;
- Визначити поняття міжмовної трансформації, враховуючи граматичні та лексичні особливості німецької та української мов;
- Здійснити перекладознавчий аналіз граматичних та лексичних труднощів;

- Проілюструвати на основі фактичного матеріалу граматичні та лексичні особливості перекладу технічних текстів.

Метод дослідження

- Аналіз науково-технічних джерел;
- Контекстуальний аналіз перекладацьких трансформацій;
- Порівняльний аналіз з метою зіставлення мовних елементів німецької та української мови;
- Описовий аналіз на основі прийомів спостереження;
- Статистичний метод з метою надання статистичних даних після проведеного аналізу наприкінці дослідження.

База дослідження – тексти наукових статей, технічні описи, документи

Постановка проблеми. Переклад з однієї мови на іншу завжди був складним процесом розумової діяльності людини. Переклад означає відповідну передачу терміну, вираженого однією мовою, на іншу, відновлення оригіналу з урахуванням взаємодії змісту та форми.

Науково-технічна сфера – одна з життєво важливих сфер людської діяльності. Завдяки бурхливому розвитку технологій та поширенню науково - технічної інформації зростає важливість спеціалізованих перекладів.

Переклад науково-технічної літератури зовсім не схожий на переклад художньої літератури, статей з газет або журналів, ділових документів тощо.

Термін "науково-технічна література" містить такі види, як сучасна науково-технічна література, включаючи монографії, збірники та статті про різні наукові та технічні теми; навчальна науково-технічна література (підручники, довідники тощо); науково-популярну літературу з різноманітних галузей техніки; технічна та супровідна документація, технічна реклама, патенти тощо. [6]

Науково-технічні тексти мають унікальний стиль, що відрізняє їх від інших типів тексту. Ця функція викликає додаткові проблеми та питання при перекладі таких текстів.

Мова науково-технічної літератури відрізняється деякими лексико-граматичними та стильовими ознаками від повсякденної мови чи художньої літератури.

Найтиповішою лексичною особливістю науково-технічної літератури є багатство тексту спеціальними термінами, термінологічними фразами. Терміни - це слова чи словосполучення, які, як і інші одиниці лексики, мають мовні властивості. Різниця між терміном і звичайним словом залежить в більшій мірі від його значення. Терміни виражають концепцію наукового вдосконалення і притаманні лише певній галузі науки і техніки.

Науково-технічні терміни як лінгвістичні символи, що представляють поняття спеціалізованих, наукових чи технічних професій, є суттєвою складовою науково-технічних текстів і через їх неоднозначність є однією з основних причин труднощів перекладу (з термінологічними неологізмами) та відсутність перекладацької відповідності.

Існують також значні труднощі при перекладі, оскільки терміни в мовному аспекті, як і інші слова в мові, мають полісемічне значення. Це явище широко поширене в мові науки і техніки, оскільки так зване семантичне словотворення поширене в системах термінології різних галузей науки і техніки, коли наявній формі слова надається конкретне значення.

Існують такі випадки, коли певний термін має різні значення в багатьох науках. Ситуації, коли один і той самий термін має різне значення залежно від пристрою чи обладнання, особливо важко перекласти. При перекладі полісемантичного терміну контекст має вирішальне значення.

Часто в цьому тексті є елемент новизни, який викликає особливий інтерес у читача, але пов'язаний із використанням нових термінів (неологізмів), які ще не увійшли до словників. Безумовно, такі випадки можуть спричинити певні складнощі для перекладача. Найважливішою передумовою подолання цих труднощів є детальний аналіз описаного явища та його представлення науково визначеними термінами. Сучасні наукові проблеми, новітні технічні винаходи

та відкриття можна віднайти у друкованих версіях, особливо в журналах, на які перекладач повинен посилатись. [2]

Крім термінів, для спеціалізованих текстів характерно використання спеціальних технічних термінів. Це також стосується випадків, коли загальне слово в деяких виразах має термінологічне значення.

Відмінною рисою сучасної науково-технічної літератури є додавання скорочень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості термінології як

лексики вузького діапазону з наголосом на описовій та номінативній функції

термінів визнавали як вітчизняні, так і зарубіжні лінгвісти (Л. Бархударов, В. Комісаров, Й. Рецкер та ін.), Вітчизняні (В. Карабан, Т. М. Кур'янов, А. Міщенко та ін.) Та зарубіжні (Л. Гофман, Г. Крінґс, Ю. Найда / Ч. Табер, Т.

Рьольке, П. Шмітт та ін.). [5], [7]

Очевидно, що в термінологічному різноманітті кожної мови терміни формуються не одразу після появи певної сфери діяльності, а скоріше поступово відповідно до появи нових ідей та понять у певній сфері людської діяльності. Крім того, семантика терміна базується не на науці в цілому, а

лише на власній теорії будь -якої науки, тобто в певній галузі науки може бути

декілька термінологічних систем. [3]

Також заслуговують на увагу наукові термінологічні дослідження, в яких диференційовані ознаки термінів визначаються на різних глибинах аналізу, що

дає змогу визнати ряд відмінностей у їх використанні порівняно із

загальноживаною лексикою. Якщо не брати до уваги різні характеристики

термінів, можна допустити деякі помилки при використанні термінологічних одиниць у професійному спілкуванні. [4]

Враховуючи важливі якості термінів, а саме точність, накопичуваність та

обмежене їх використання у відповідному секторі, дослідники зазначають, що

ті властивості можуть викликати певні семантичні труднощі при перекладі на рідну мову.

Однак при перекладі виникає міжмовна ситуація, в якій закони значення німецької мови підкоряються певним мовним нормам української мови. Існує міжмовна семантична адаптація, що дозволяє адекватно перекладати німецькі технічні терміни відповідними засобами української мови.

1. Алексеева И. С., Введение в переводоведение: Учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений. Издательский центр "Академия", 2004. 352 с.

2. Блозерська Н.П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2010. 232 с.

3. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.

4. Кияк Т. Р. Українсько-російсько-англійсько-німецький тлумачний та перекладний словник ринкової економіки. К.: Обереги, 2018. 621 с.

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

РОЗДІЛ І. ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

1.1 Концепція лексико-граматичних трансформацій та перетворень у німецькомовній технічній літературі

Сучасний світ неможливо уявити без розвитку науково-технічного прогресу і новітніх технологій, тепер він вимагає від суспільства здатності адаптуватися і йти в ногу з прогресуючими технологіями. З давніх часів у людей була потреба в мовному посереднику - людині, яка могла б на високому рівні володіти таким прекрасним мистецтвом, як переклад. Розвивалися держави, виникали потужні державні об'єднання (Римська імперія, держави Стародавньої Греції та Єгипту), тому встановлення міжнародних відносин і відносин було пріоритетом для будівельників держави задовго до нашого часу. Потреба народу або зрілого держави в перекладі як письмовій формі діяльності виникає тільки при певних соціально значущих обставин і умов [1, с. 13-14]. Перш за все, звичайно, в необхідності встановлення економічних, духовних і культурних зв'язків і необхідності спілкування з іншомовними спільнотами, які мають рівне або більше духовне чи культурна спадщина і зацікавлені у взаємному розвитку цих відносин. На даний момент цей напрямок продовжує набирати обертів, і переклад виходить на новий, більш професійний рівень. Сучасний етап розвитку української державності, вступ України в культурне час світової історії ставить нові завдання для перекладу. Перш за все, необхідно, щоб фахівці в різних областях, які володіють іноземними мовами, могли самостійно, без послуг перекладачів, отримувати знання із зарубіжних джерел. Однак така можливість, принаймні, на даному етапі розвитку нашого суспільства, є у невеликої кількості професіоналів. Тому роль перекладачів текстів технічної літератури, а також редакторів перекладених текстів постійно зростає. Недостатньо просто знати мову, який з'являється в процесі перекладу, необхідно також мати загальні і спеціальні

знання. Основне завдання перекладача для досягнення високої якості перекладу – вміти проводити різні перетворення перекладу, щоб перекладений текст максимально точно передавав всю інформацію, що міститься в

початковому тексті, з дотриманням відповідних мовних норм. Саме для того,

щоб комунікативні здібності реципієнтів, що сприймають вихідний текст і перекладений текст, збігалися, перекладач змушений використовувати

перетворення, але ми не повинні забувати, що «перетворення перекладу, безсумнівно, є необхідною потребою. Часто перекладати можна, так би мовити,

«дослівно» і це, звичайно, потрібно використовувати» [2, с. 135].

Концепція трансформації досить складна і багатогранна. Традиційно під трансформацією розуміється зміна чого-небудь, трансформація системи різного масштабу, глибини, напрямки, викликана внутрішніми або зовнішніми

факторами [3]. Перекладацькі трансформації - це різні зміни лексичних

елементів вихідної мови в процесі перекладу з метою адекватної передачі їх

сміслових, стилістичних і прагматичних характеристик з урахуванням норм перекладної мови.

За словами Селіванової, в основі більшості перекладацьких прийомів

лежить перетворення, що полягає в зміні формальних (лексичні або

граматичні перетворення) або семантичних (семантичні перетворення)

компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначений для трансмісії [4, с. 536]. В цілому цей термін використовується в багатьох

областях лінгвістики і має безліч різних визначень. Щоб дати визначення

терміну «трансформація перекладу», спочатку необхідно зрозуміти

закладений в нього сенс. Різні вчені (Л. Бархударов, О.Д. Швейцер, Ю.Я.

Рецкер, В.Н. Комісарів, Л.К. Латипев та ін.) трактують це поняття по-різному.

Наприклад, на думку Я.Ю. Згідно Реккеру, перетворення - це методи логічного

мислення, які допомагають розкрити значення іноземного слова в контексті і

знайти аналог, який не збігається зі словником [5, с. 38]. Загалом,

перекладацькі перетворення можна розглядати як міжмовні перетворення,

перестановку вихідного тексту або заміну його елементів для досягнення

адекватності та еквівалентності перекладу. Основними характерними рисами перекладацьких перетворень є міжмовної характер і цілеспрямованість досягнення перекладацької адекватності. Тобто важливим питанням

використання перекладацьких перетворень є питання про ступінь їх необхідності і допустимості. Перетворення з недостатньою кваліфікацією або

невеликим досвідом перекладача можуть бути або недостатніми, або надмірними, або навіть застосовуватися там, де взагалі можна було б обійтися без них. Той факт, що таке явище дійсно має місце при перекладі,

підтверджується двома популярними концепціями перекладу: «буквальність»

в результаті того, що перекладач не скористався можливістю застосувати перетворення і перевів занадто близько до початкового тексту; і «свобода» як результат надмірності трансформацій перекладу, коли перекладач міг

переводити ближче до похідного тексту без шкоди для якості перекладу.

Вважається, що «адекватна ступінь трансформації знаходиться на півдорозі між буквальним перекладом і свободою. Це ступінь, яка відрізняє якісний переклад. На практиці це, як правило, забезпечується професійним чуттям перекладача»[6].

На сьогоднішній день існує безліч класифікацій перекладацьких перетворень, запропонованих різними авторами. Наприклад, Л.К. Латишев [7, с. 78] класифікує перекладацькі перетворення за характером відхилень від міжмовних відповідностей і ділить їх на.

1) морфологічний - заміна однієї категоріальної форми інший або декількома;

2) синтаксичний - змінити синтаксичну функцію слів і словосполучень;

3) стилістичний - зміна стилістичного забарвлення фрагмента тексту;

4) семантичний - зміна не тільки форми вираження змісту, а й самого змісту, за допомогою якого описується ситуація;

5) змішаний - лексико-семантичний і синтаксико-морфологічний.

Г. Рейкер, в свою чергу, розрізняє тільки два типи перетворень: граматичні, що включають заміну частин мови або членів пропозиції, і лексичні, що

включають конкретизацію, узагальнення, диференціацію значень, компенсацію втрат, що виникають в процесі перекладу [8, п. 87].

Л.С. Бархударов в своїй класифікації виділяє трансляційні перетворення за формальними ознаками: перестановка, додавання, заміна, пропуск [7, с. 112].

При цьому вчений підкреслює, що такий розподіл багато в чому є приблизними і умовним.

Такі вчені, як А. Фіттерман і Т. Р. Левицька, у спільній роботі можна виділити три типи трансляційних перетворень [9, с. 56]:

1) граматичні перетворення, що включають перестановки, пропуски і додавання, перестановки і заміни пропозицій;

2) стилістичні перетворення, які включають такі прийоми, як синонімічні заміни і описовий переклад, компенсації та інші види заміни.

3) лексичні перетворення, що включають заміну та доповнення, конкретизацію і узагальнення понять

Далі розглянемо класифікацію О. Д. Швейцера, що виділяє такі групи перетворень [10, с. 113]:

1) перетворення на компонентному рівні семантичної валентності при різних замінах. Наприклад, заміна морфологічних засобів лексичними, іншими морфологічними, синтаксичними або фразеологічними та іншими;

2) перетворення, що проводяться на еталонному рівні, а саме:

- конкретизація (або типонимический перетворення);

- генералізація (гіпероніміческая трансформація);

- заміна реальностей (межіпонімная трансформація);

- переклад методом реметафорізації (сінекдохіческое перетворення);

- метонимические перетворення;

- реметафорізація (заміна однієї метафори інший);

- деметафорізація (заміна метафори її антиподом - неметафорой);

- комбінації вищевказаних перетворень;

3) трансформації на стилістичному рівні: стиснення і розширення. Стиснення означає крапки, семантичне стиснення, пропуск повторюваних елементів і лексику згортку.

Р.К. Миньяр-Білоручев [11, с. 96] розглядає три типи перетворень:

лексичні, граматичні, семантичні.

1) лексичні перетворення: методи узагальнення та конкретизації;

2) граматичні перетворення: методи пасивації, заміни частин мови і членів речення, об'єднання пропозицій або їх артикуляції;

3) семантичні перетворення: синонімічні, метафоричні заміни, логічний розвиток понять, антонімальний переклад та отримання компенсації.

Думка зарубіжних лінгвістів, таких як Ж.-П. Вайн і Дж. Дарбельне. Хоча в них англ. слова про різні типи перекладацьких перетворень, вони пропонують певні прийоми, які слід використовувати в процесі перекладацької роботи.

Таким чином, в процесі непрямого перекладу зміст тексту може бути спотворено або взагалі зникнути, може навіть статися зміна мовних норм в невірному напрямку. Це пов'язано з тим, що прямий переклад в даній ситуації неможливий.

У зв'язку з цим Дж. Дарбельне і Ж.-П. Він висунув ідею про дві групи прийомів перекладу [12, с. 157-167]:

1) методи прямого перекладу:

- дослівний переклад,

- трасування;

- запозичення;

2) методи непрямого перекладу:

- еквівалентність (передача змісту попереджувальних написів, прислів'їв, афоризмів іншими словами);

- транспозиція (заміна однієї частини мови іншою);

- адаптація (заміна деталей повідомляється історії іншими);

- модуляція (зміна існуючої точки зору).

Але потім пішов весь М.К. Гарбовський, який, крім трансформацій, виділив ще і трансляційні деформації, які теж є трансформаціями, але пов'язані з певними трансляційними втратами і відносяться в першу чергу до форми

мовного твору, хоча, на його думку, смисловий. можливі деформують операції [13]. , з участю. 507]. При цьому дослідник виділяє ненавмисні помилки

перекладу. Причинами помилок можуть бути недостатнє знання мови оригіналу, недостатній пізнавальний досвід, незнання реальності, описаної в початковому тексті, неуважне ставлення до системи значень вихідного тексту,

нерозуміння думки автора, нездатність виділити окремі стиль автора та ін. [13,

с. 514]. Але таке потрібне поділ трансляційних перетворень ще більше ускладнює визначення перетворень, тому що межа між перетвореннями і деформаціями не тільки розмита, але і недостатньо обґрунтована, тому що, з

одного боку, дослідник обмежує деформації тільки формою, з іншого - передбачає можливість смислових деформацій. Різниця між перетвореннями і

помилками перекладу дає перетворенням тільки позитивний статус правильного вибору еквівалентів в перекладеному тексті, але дуже складно знайти критерії оцінки відповідності оригіналу і перекладу, враховуючи різні

настройки перекладу, різні цілі перекладу, а головне - при тому, що досягнення повної еквівалентності можливо тільки в ідеалі.

Проаналізувавши теоретичну основу фактичного матеріалу, можна зробити висновок, що дослідники розрізняють перекладацькі перетворення в залежності від мовних рівнів, на яких вони відбуваються, і типів вихідних

одиниць (одиниць оригіналу), які конвертуються. Звичайно, у багатьох класифікацій є спільні риси. Наприклад, більшість вчених розглядають таку техніку перекладу як заміну. Але Дж. Дж. Ренкер виділяє підстановки як

підвид граматичних перетворень, Л.С. Бархударов виділяє їх як самостійний метод перекладу, а А. Фіттерман і Т. Р. Левицька зазвичай відносять заміни до

лексичним перетворенням. І таких прикладів набагато більше, тому що переклад - це творчий процес, а перекладацькі перетворення спрямовані не

тільки на аналіз взаємозв'язку між одиницями вихідного і перекладеного мов, а й на досягнення високої точності перекладу.

На нашу думку, оптимальна класифікація запропонована Я.Й. Рецкер, оскільки він містить дві основні групи трансформацій (лексичні та граматичні), які, у свою чергу, охоплюють конкретні прийоми перекладу. Але ми вважаємо, що до цієї класифікації слід додати ще одну групу - синтаксичні перетворення з подальшим їх поділом на артикуляції, поєднання речень та заміну синтаксичних зв'язків, незважаючи на те, що синтаксичний рівень мови досить об'ємний, а синтаксичні зміни є невід'ємною частиною частини процесу перекладу.

Можна також зробити висновок, що фахівці в галузі теорії перекладу, ще не прийшли до єдиної думки щодо самої суті концепції трансформації. Це пояснює велику кількість класифікацій, запропонованих вченими, розглядаються один від одного. Втілення будь-яких матеріалів на практиці виявляє ряд проблем, у вирішенні яких при перекладі часто доводиться застосовувати різні перекладацькі трансформації. Незважаючи на це, переклад, яким би адекватним він не був, завжди є трансформацією у широкому розумінні цього терміна [14, с. 148-149].

Отже, надалі, аналізуючи перекладацькі перетворення, ми зосередимось на виділенні при перекладі з німецької, окремо для опису граматичних, окремо для опису лексичних перетворень з конкретними прикладами з тексту, не забуваючи, що граматичні перетворення, як правило, виникають через розбіжності, у формах слів та їх граматичних категоріях, а різниця у сумісності слів є однією з причин лексичного перетворення, оскільки слова функціонують у зв'язках, характерних для кожної мови, то причинами можуть бути відмінності у семантичному об'ємі слова або ментальний компонент носіїв кожної з мов.

Як відомо, перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу, називаються трансляційними (міжмовними) перетвореннями (перетвореннями або замінами). Оскільки

перекладацькі перетворення здійснюються з мовними одиницями, які мають і змістовий план, і площину вираження, вони мають формально-семантичний характер, трансформуючи як форму, так і значення вихідних одиниць.

Залежно від типу одиниць вихідної мови перекладацькі перетворення поділяються на лексичні та граматичні. Крім того, існують також складні лексико-граматичні перетворення, де перетворення належать одночасно до лексико-граматичних одиниць оригіналу або є мікрівневими, тобто здійснюють перехід від лексичних одиниць до граматичних і навпаки [4, стор. 140].

1. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. - Вінниця, вид. «Нова книга», 2008, с. 510

2. Латышев Л. К. Межязыковые трансформации как средство достижения переводческой эквивалентности. Семантико-стилистические проблемы теории языка и перевода. М., 1986. – 107 с.

3. Поченчук, Г. М. Закономірності трансформаційних процесів національної економіки [Текст] / Галина Михайлівна Поченчук // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 16. – № 1. – С. 123-129.

4. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.

5. Рещкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика: очерки лингв. теории пер. / Я.И. Рещкер – М. : Междунар. отношения, 1974. – 216 с.

6. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика: Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей. СПб.: Союз, 2003. 334 с.

7. Латышев Л.К. Курс перевода: эквивалентность перевода и этапы его достижения / Л.К. Латышев. – М. : Просвещение, 1980. – 160 с.

8. Редкер Я.И. Пособие по переводу с английского языка на русский язык // Я.И. Редкер. – М. : Просвещение, 1982. – 104 с.
9. Левицкая Т.Р. Теория и практика перевода с английского языка на русский / Т.Р. Левицкая, А.М. Фитерман. – М. : Издательство литературы на иностранных языках, 1963. – 263 с.
10. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты / А.Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988. – 215 с.
11. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод / Р.К. Миньяр-Белоручев. – М. : Воениздат, 1980. – 237 с.
12. Вине Ж.-П. Технические способы перевода // Ж.-П. Вине, Ж. Дарбельне. – М. : 1978. – 298 с.
13. Гарбовский Н.К. Теория перевода / Н.К. Гарбовский. – М. : Изд-во МГУ, 2004. – 544 с.
14. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблеми їх класифікації / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2015 № 19 том 2

1.2. Переклад технічної літератури та її види

Технічний переклад - це вид конкретного перекладу, що включає переклад звітів, створених технічними журналістами, або, більш конкретно, текстів, які ототожнюються з інноваційними галузями знань, або текстів, які упорядковуються з корисним використанням наукових та механічних даних.

Щоб запропонувати адміністраціям технічного перекладу, потрібен технічний перекладач, який добре розуміє тему, а оскільки технічні переклади також потребують перекладу технічних термінів, щоб сприяти виключно конкретному формулюванню, вони повинні знати про конкретні терміни цієї галузі як у джерелі, так і в об'єктивні діалекти, щоб легко розшифрувати або перекласти технічні терміни.

Технічний переклад включає конкретні звіти, які зазвичай надаються експертами зі значним ступенем майстерності у своїх галузях. Перекладачі, які

працюють за цією спеціальністю, опрацьовують тексти про функціональне використання інноваційних даних або наукових досліджень.

Це важке заняття, яке вимагає зверху досягнути технічні архіви, їх тенденції та конкретні передумови. Технічний переклад дуже важливий протягом

тривалого часу - від проектування до розробки та медичної допомоги. Будь - які промахи у перекладених текстах або відсутні дані можуть без особливих зусиль призвести до дорогих претензій або до необхідності повторного перекладу документації вашої організації.

Сьогодні наша увага зосереджена на перекладі технічної літератури та її видах. Для зручності читачів ми поділили статтю на такі розділи:

- Необхідність технічного перекладу
- Важливість перекладу технічної літератури
- Види перекладу технічної літератури
- Необхідність технічного перекладу

Організації потребують технічних адміністрацій перекладу, коли вони купують у незнайомих постачальників, і вони мають записувати внутрішні цикли для послідовності. Вони повинні залежати від вмілого перекладу щоразу, коли працюють із спілниками зі світового масштабу. Продаючи

продукти та адміністрації за межами загальнодоступних ліній, ваша організація повинна мати можливість надавати покупцям повну документацію на сусідніх діалектах.

Технічний переклад може бути застосований до багатьох типів текстів, від напрямків діяльності до певних сайтів. Нарешті, найбільш відомими є рядки програмного забезпечення, патенти та посібники користувача.

Рядки програмного забезпечення

Переклад програмного забезпечення та обмеження вимагають базового рівня технічної інформації. Переклад рядків програмного забезпечення - це специфічний простір технічного перекладу. У цій ситуації перекладачі, як правило, не працюють з технічними термінами, але вони мають усвідомити, як

поводитися з рядками. Вони також повинні добре знати формулювання та те, як програма розшифровує рядки як у першому, так і в цільовому діалекті.

Патенти

Мовні спеціалісти, які перекладають патенти, часто є експертами з предметів. Вони також надзвичайно талановиті, записані як патенти на папері, спеціальність, де юридичні та функціональні потреби дуже негнучкі. Це відбувається на тій підставі, що патенти повинні включати прогрес технічних тонкощів, а також можна було очікувати майбутнє використання зображеного продукту без розкриття всіх відповідних даних.

Посібники користувача

Переклад посібників користувача вимагає конкретної інформації у певних сферах, так само як і здатність прямо передавати екзактні ідеї. Це корисна сфера, оскільки більшість виробників та інноваційних фірм постійно потребують складання та перекладу посібників користувача різними діалектами.

Важливість перекладу технічної літератури

Технічні служби перекладу незамінні у світлі того факту, що вони гарантують вам якісну роботу над документацією. Це принципово у всіх починаннях, починаючи від медичної допомоги та закінчуючи землею. Технічна документація є фундаментальною, коли здається, що вона відповідає найближчим та світовим нормам. Від патентів та посібників користувача до благополуччя та вказівок щодо безпеки, ці архіви є підтвердженням точності кожної діяльності та міри бізнесу. У той момент, коли у вас немає зазначеної адміністративної роботи, ви ризикуєте втратити відкриття бізнесу або, на диво, страшніше — отримати штраф чи закритись десь навколо фахівців. Введення ресурсів у чудові переклади для ваших технічних архівів передбачає створення мережі благополуччя для вашої організації. Одночасно, це фантастичний спосіб продемонструвати своїм клієнтам, представникам та співучасникам у бізнесі свою відверту майстерність.

Гідний переклад показує, що ви достатньо дбаєте про людей, з якими працюєте, щоб дати їм точні дані місцевими діалектами та змусити їх почуватись чудово.

Види перекладу технічної літератури

Види технічного перекладу змінюються по просторах. Технічні архіви, які допомагають циклу клінічної збірки, будуть відрізнятися за дизайном та темою від документації проєкту розробки програмного забезпечення.

Нижче наведені типи перекладу технічної літератури:

Довідник

Відповідний переклад підручників та посібників, які проводять колеги у виробничій взаємодії, може здатися важким заняттям. Збереження значних і, очевидно, правильних напрямків без ризику технічної точності – це випробування, безперечно, найкращі постачальники адміністрацій технічних перекладів. Цей вид технічного перекладу також загалом включатиме інфографіку та інші компоненти, які слід пристосувати до припущень, що є поблизу.

Посібник користувача

Посібники користувача можуть відображати момент істини у досвіді користувача вашого продукту. Відповідний переклад посібників користувача має стаги основною проблемою для нових експортерів, які прагнуть встановити гідне перше з'єднання. Насправді, як і у вищезгаданих видах технічного перекладу, переклад вручну найкраще виконують ті, хто може пройти повз, передаючи слова на діалектах. Пояснення є базовим: адаптація посібника користувача до іншого району може включати переклад з однієї структури композиції на іншу. І з цією зміною повинні відбутися глибокі зміни формату посібника для забезпечення максимальної читабельності.

Патент

Переклад патентів є життєво важливим для забезпечення вибіркової привілеї виробника щодо свого продукту. Патенти є національними і

здебільшого повинні бути відновлені як годинник. У середині світових мереж запасів патенти ефективно гарантують чесність усіх партнерів.

Дослідження користувачів

Дослідження користувачів є життєво важливими для розробки та оптимізації продукту. І коли ці дані потрапляють за кордон, ідеально їх перекласти. Однак дослідження користувачів не є основним дослідженням, яке можна передати партнерам у глобальному масштабі. Іноді наукові дослідження мають вирішальне значення для просування виробничого циклу вперед. Наприклад, це ситуація у сфері наркотиків, де дослідження та розробки є центром діяльності.

Розробка документації

Інженерна документація є основоположною як у відкритому коді, так і в приватній діяльності, щоб гарантувати, що кодова база адаптивна, міцна та проста у всьому. Труднощі цих видів проектів технічного перекладу є скоріше технічними і визначаються з контролем адаптації. Технічний есеїст Девід Гарсія припускає, що групи програмного забезпечення, які працюють на діалектах, встановили розумну стратегію щодо оновлення документації.

Інтерактивний навчальний матеріал

Інтерактивний навчальний матеріал має вирішальне значення для системи впровадження нових працівників і допомагає вашим колегам залишатися зосередженими на інноваційних розробках та нових цілях бізнесу.

Хоча інтерактивні навчальні матеріали можуть запам'ятовувати екранний текст та допоміжний матеріал для складання, аранжування вкючає енергійно різноманітні компоненти медіа. І ці компоненти слід обмежити.

Паспорти матеріалів

Паспорти безпеки матеріалів є ідеальною ілюстрацією того, про що часто йдеться у перекладі технічних записів. Щодо таких типів проектів технічного перекладу, точність - це постійно перевірка. Дійсно, навіть найменша помилка перекладу може призвести до того, що контрольований

продукт виявиться менш небезпечним, ніж він є, тому підтвердження якості перетворюється на потенційного рятувальника при роботі з цими архівами.

Договір

Технічні договори та угоди підпадають під класифікацію юридичного перекладу, так само як і патенти. У будь-якому випадку, в технічних умовах контракти та домовленості також міститимуть конкретні формулювання і, отже, вимагатимуть технічної точності.

Контракти можна сприймати як суміш традиційної мови та конкретних даних. Передбачувана мова - це купа шоу, які вирішують дизайн та можливості юридичного договору. Дані, знову ж таки, містять тонкощі, характерні для відповідної композиції.

Фінансові та технічні звіти

Звіти дозволяють партнерам контролювати свої вправи та працювати над циклами. Інвентаризаційні дані мережі-це найкращий ресурс, що керує динамічним циклом вашого C-suite. Цей тип даних дозволяє керівникам однаково сприймати досягнення та проблеми та отримувати широкую та цільову перспективу щодо своєї організації. Переклад ваших звітів для незнайомих партнерів може стати неймовірним методом для отримання кращого результату від їх унікальної інформації. Зберігання мережевих даних дуже крихке. Їх асортимент має бути відповідним, а виставка - природною та чіткою. Ці труднощі часто долаються завдяки використанню найкращих у своєму класі комп'ютеризованих інструментів асортименту даних. У будь-якому випадку, весь переклад у певному сенсі є переробкою першого матеріалу. І в цій переробці важливо не допускати двозначностей, які можуть затьмарити унікальну важливість звітів. Підготовлений бізнес-перекладач може мати величезний ефект.

Посібники з технічного обслуговування

Інструкції з технічного обслуговування забезпечують надійне та успішне утримання виробничого офісу та його активів. Хоча посібники надзвичайно корисні в кожному випадку, вони стають особливо значущими в

умовах / криз. Посібник з технічного обслуговування повинен містити сторонніх осіб, колег, пристрої та методи, пов'язані з врегулюванням найбільш ймовірних надзвичайних обставин.

<https://agatotranslate.ae/translation-of-technical-literature-and-its-types/>

1.3. Літературний переклад проти технічного перекладу

Літературний переклад - це не одна форма перекладу, яка зовсім інша

Це тип перекладу, який використовується для таких речей, як вірші та п'єси.

Важливо правильно перекласти цей переклад з правильним тоном і значенням.

Це вимагає не лише трохи технічної майстерності у дуже добре знанні обох мов, а й недооцінки літературних тонів та підмодів.

Існує багато різних типів перекладачів. Деякі перекладачі просто розуміють і можуть говорити кількома мовами. Інші перекладачі можуть

писати різними мовами, а також розмовляти ними. Технічні перекладачі пишуть, говорять і розуміють на технічному рівні, а літературні перекладачі пишуть, говорять і по-справжньому розуміють основні тони. Тони можуть

бути дуже важкими для розуміння при вивченні іншої мови. Написати

правильним тоном і висловити те саме повідомлення, що й автор - автор, може бути важко. Як літературний письменник, намагання не допустити до написання будь-якого почуття особистих переконань чи почуттів.

Літературне письмо - це не інтерпретація твору, це його переклад. З цієї причини літературні письменники повинні бути обережними під час

літературного перекладу. Писання з неупередженим голосом має вирішальне значення для передачі оригінального повідомлення так само, як і оригінального письменника.

Технічний переклад

Технічний переклад - це переклад технічних документів. Зазвичай це стосується таких науково-математичних галузей, як інженерія та біотехнології. Однак літературний переклад - це переклад самої мовної області. Це вимагатиме більше літературних навичок, а також розуміння обох

мов на дуже глибокому рівні. Література - це витвір мистецтва і дозволяє нам дивитися на світ з точки зору іншої людини. Це дозволяє нам досліджувати інші культури та часи. Через цей унікальний мистецький поворот вимагає від

перекладача по-справжньому зайнятися твором, який вони перекладають, і по-справжньому зрозуміти, що автор автор намагався зобразити.

Великі Автори

Подумайте про всі чудові романи, які були перекладені роками. Твори Вільяма Шекспіра, Марка Твена та Марселя Пруста - лише деякі з них. Більшість творів, перекладених багатьма мовами, визнаються усіма. Але у всьому світі

відомо небагато великих азійських, індійських або південноамериканських письменників. Це пов'язано з відсутністю літературних перекладачів для цих мов на інші мови. Багато людей розмовляють мовами західної спадщини, які

використовують латинський алфавіт.

Завдяки літературним перекладачам відомі твори поділися по всьому світу. Однак інші частини світу не зазнали впливу. Саме це викриття викликає

потребу в художньому перекладі. Без літературних перекладачів було б втрачено багато чудових п'єс, віршів і романів.

Вивчення нової мови - це завжди весело і захоплююче. Але підняти цю майстерність на новий рівень, щоб повністю зрозуміти галузь іншою мовою, - це майстерність. Деяким людям бути добрим у другій мові легко. Але бути письменником літературного чи технічного перекладу - це ще один рівень,

який поєднує в собі мовні навички з навичками письма та знаннями людини.

1.4 Науково-технічний текст у міжмовному діалозі: аспект перекладу

Сучасні умови існування держави, питання міжнародної співпраці та інтеграції оновили вивчення мов та проблеми перекладу, особливо науково -

технічного перекладу, як основи економічного розвитку країни. Розвиток науки і техніки, а також інформаційних технологій у глобальному світі вимагає більш плідної взаємодії у міжмовному спілкуванні у всіх сферах

людської діяльності. Це призводить до пошуку раціональних шляхів вирішення проблеми швидкого та значного перекладу, що є одним із найефективніших видів інформаційної діяльності на сьогодні. З розвитком

науки і техніки та відповідним розповсюдженням науково-технічної інформації дослідження науково-технічного перекладу набувають

актуальності, що, зокрема, пояснюється функціональними стилевими особливостями та жанром матеріалу, що перекладається різними видами перекладу. Співвідношення між міжкультурною комунікацією та перекладом

є аксіоматичним. Однак процеси, що беруть участь у передачі інформації через мовний бар'єр, до кінця не вивчені та потребують додаткового роз'яснення.

Переклад науково-технічних текстів значно ускладнюється двозначністю термінології, стилевими особливостями мови оригіналу та національної

тощо. Без адекватно розвиненої професійної інформації та комунікативних навичок перекладач не може вести адекватний міжмовний діалог у такій

важливій галузі, як наука.

Тому формування певного типу професійної інформації та комунікативних навичок перекладача науково-технічної літератури вимагає

здатності здійснювати повну передачу інформації та комунікацій для перекладу наукових текстів. Це актуальність цього дослідження. Аналіз

останніх досліджень. Концептуальну основу дослідження склали дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема В. Карабана, Т. Кияка, В.

Комісарова, Л. Латишева, О. Селіванова, А. Суперанської, Ю. Ретцера, А.

Швейцер та інші. Сучасні перекладацькі дослідження сьогодні виділяють дві основні сфери дослідження процесу перекладу: переклад (передача тексту як

процесу) та аналіз результату перекладу (текст розглядається як продукт перекладацької діяльності). Методи дослідження визначаються специфікою

об'єкта дослідження, спираючись на застосування загальноприйнятих наукових методів: аналізу, спостереження, узагальнення. Використання

системних, функціональних та інформаційних підходів у методології дозволило розглядати основні проблеми науково-технічного перекладу як

передачу науково-технічної інформації. Результати і обговорення. Сучасні когнітивно-дискурсивні та комунікативні практики стали основою для вивчення характеристик професійного спілкування, його специфіки та

особливостей взаємозв'язків з іншими сферами людської діяльності, які

роблять вивчення науково-технічних текстів та, загалом, науково-технічного

дискурсу актуальним. Під текстами науково-технічної галузі ми маємо на

увазі тематичну, стилістичну та семантично організовану, логічно

структуровану та повну цілісність тексту у певній галузі знань, яка

характеризується широким використанням спеціальної термінологічної

системи, складністю граматичної-синтаксична структура, і належить до

науково-технічного стилю і представляє науково-технічний прогрес. Такі

тексти виконують комунікативну та інформативну функцію і структуровані за

законами логічного мислення. Вони розраховані на інтелектуальну сферу і

насичені певною термінологією. Для текстів такого роду існує логічно

концептуальна, об'єктивна сутність фактів і явищ, а основою аналізу є система

аргументації та спеціальний технічний словник. З точки зору структури та

функції висловлювання науково-технічні тексти будуються як раціонально-

логічні структури. Їх можна виділити за певними характеристиками, які

допомагають досягти мети інформаційного тексту.

Науково-технічний переклад по суті обмежується конкретною

передачею мовно-стилістичних особливостей, особливо технічної

термінології, при перекладі на мову перекладу, в нашому випадку на

українську мову. Особливою проблемою перекладу є переклад полісемічних

термінів, точність яких багато в чому визначає якість усього перекладеного

тексту в інномовній культурній парадигмі. Перекладацька робота вимагає

знання конкретної науково-технічної галузі, термінологічної системи,

структури науково-технічного тексту, знання наукового стилю, розуміння

взаємозв'язків між усіма його елементами та вміння застосовувати відповідні

стратегії перекладу. Науково-технічні тексти повинні відповідати точності

термінології, оскільки зрозуміло, що культурні відмінності не впливають на

стандартизовані міжнародні терміни, що належать ISO, ДСТУ (Державні стандарти України) або CE (Conformité Européenne). Однак важливо відзначити, що таких термінів небагато. Тому важливо пам'ятати, що

розуміння певної термінології не може ґрунтуватися лише на використанні словників та баз даних. Р. Стольце наголошує, що культурні відмінності та

національні стереотипи також містять уявлення про об'єкти і можуть «диктувати» різне сприйняття більш загальних понять. Усі ці фактори слід враховувати при перекладі на «іноземну» мову та в середовище «чужої»

культури. Якщо професійні навички перекладача неадекватні, відповідний переклад для носіїв мови не є інформативним та неадекватним.

На практиці складність перекладу науково-технічних текстів зумовлена переважно особливостями наукового стилю оригінального тексту,

недостатнім розумінням термінології, багатозначністю термінів, а також структурою науково-технічного тексту, що робить передачу науково-

технічної інформації складно і заважало вибору відповідних рішень для перекладу. Подолання цих труднощів та виконання вимог сприяє високій якості перекладу. Лінгвісти-перекладачі [1, 2] виділяють чотири основні

вимоги: доцільність перекладу, його чіткість та логічність. Переклад повинен відповідати тексту оригіналу, а перекладач повинен володіти лексико-

граматичними особливостями літературного варіанту рідної мови та володіти досвідом у тій галузі, у якій здійснюється переклад (використання стандартних

лексичних виразів, термінології, що відповідає нормативним документам країни відповідас; відповідність жанровим характеристикам тексту). У

перекладі не повинно бути орфографічних та синтаксичних помилок, а вимоги щодо редагування та публікації мають бути виконані (за умови, що це письмовий офіційний переклад).

З цього можна зробити висновок, що дослідження перекладу науково-технічних текстів зосереджені переважно на вивченні комунікативного та

прагматичного аспектів тексту. Визнання та аналіз факторів текстового прагматизму є ключем до належної якості перекладу. Адекватний переклад

науково-технічної літератури має бути пов'язаний зі структурними особливостями та принципами іноземної та рідної мов у контексті середовища, в якому вони функціонують. Переклад науково-технічних текстів не

відповідає стандартним мовним перетворенням, а є концептуальним міжмовним ключем, який може трансформувати поняття та перекодувати

приховані значення. Завдяки перекладу досягається концептуальне розуміння різних культур, відбувається міжкультурна передача науково-технічної інформації, діалог у наукових сферах.

1. Бархударов Л.С. (1975). Мова і переклад. Москва: Міжнародне відношення, 296 с. [В Російський].

2. Ванніков Ю.В. (1985). Типи науково-технічних текстів та їх лінгвістичні особливості. Москва: Наука, 267 с.

1.5. Алгоритм дій технічного перекладача при виконанні письмового перекладу інструкцій і текстів науково-технічної спрямованості

Робота технічного перекладача досить складна і вимагає певних навичок і компетенції. Зустріти широкопрофільного технічного перекладача в наші дні

досить важко, так як це передбачає наявність величезного обсягу знань і досвіду перекладу в різних технічних областях. Набагато частіше

зустрічаються галузеві перекладачі, які відточують до ідеалу свої навички перекладу в тій чи іншій галузі. Існує величезна безліч різних галузей і

тематик, за вивчення яких може взятися початківець перекладач, однак, є певний набір загальних вимог, який, так чи інакше, можна застосувати до всіх перекладачам незалежно від їх спеціалізації:

1. Знання мінімум однієї іноземної мови на високому рівні. Знання граматики і особливостей вихідного мови.

2. Знання мови перекладу (рідної мови) на високому рівні.

3. Уміння грамотно користуватися загальними і, перш за все, спеціальними робочими джерелами інформації перекладача.

4. Добре знання технічної області оригіналу.

5. Відмінне знання спеціальної термінології як на вихідному, так і на мові, що.

6. Володіння різними видами технічного перекладу, знання різних перекладацьких прийомів і трансформацій і вміння застосовувати їх на практиці.

Більш того, необхідно відзначити, що деякі перекладацькі компанії охочіше набирають перекладачів з технічним, а не з лінгвістичною освітою. Дійсно, «перекладачі-технарі» мають великі знання в області техніки і, відповідно, в тій галузі перекладу, на якій вони спеціалізуються. Однак

переводчі-лінгвісти намагаються не відставати і активно вивчають обрані ними технічні тематичні області, а будь-які прогалини в знаннях тематики їм дозволяє компенсувати знання теорії перекладу.

При виконанні письмового технічного перекладу в спеціальній області для виконання грамотного і якісного перекладу перекладач повинен діяти за певними алгоритмами. Виконання повного технічного перекладу передбачає

найбільш повний алгоритм дій, який включає всі можливі етапи роботи як з оригіналом, так і з перекладом. Для деяких спеціалізованих текстів науково-технічної спрямованості, наприклад інструкцій, необхідно розробити

доповнений алгоритм виконання перекладу. Такий алгоритм повинен бути

орієнтований на практичний результат і включати в себе тільки найнеобхідніші етапи перекладацької діяльності. На наш погляд, алгоритм виконання письмового перекладу текстів науково-технічної спрямованості, зокрема інструкцій, повинен включати в себе наступні пункти:

1. Прочитання вихідного тексту. Даний етап передбачає розуміння того, про що йдеться в тексті. Необхідно визначити спеціалізацію тексту, зрозуміти, які саме додаткові матеріали можуть допомогти зрозуміти те, про що йдеться в даному вузькоспеціалізованому тексті. Також перекладач повинен провести

ретьельний передпереводчеській аналіз, звертаючи увагу на смислові та орфографічні помилки оригіналу, якщо такі є. Крім того, на даному етапі необхідно співвіднести всі наявні в документі графіки і схеми з текстом, щоб

користуватися ними при перекладі. По можливості можна знайти додаткову інформацію про пристрої згаданого в інструкції типу з метою формування термінологічної бази, якою можна буде користуватися при перекладі.

2. Верстка оригіналу. Більшість документів, які потрібно перевести, написані не в форматі «.doc». Більш того, практично всі технічні документи містять різні схеми, картинки, графіки та інші невід'ємні атрибути інструкцій

і текстів даного типу. Внаслідок цього перекладач повинен вміти робити верстку оригіналу, щоб в подальшому перевести не тільки текст, а й підписи до схем і картинок, так як без якісного перекладу супровідних написів неможливо відтворити в документі перекладу адекватний вихідного текст.

3. Черновий переклад. На етапі чорнового перекладу перекладачеві необхідно грамотно перевести оригінальний документ, замінивши всі поняття і терміни вихідного мови їх еквівалентами в мові, що, а також повністю передати зміст оригіналу. Головним завданням на даному етапі є не

відтворення стилістично грамотного тексту, а написання чорнового варіанту, який несе в собі поки лише зміст вихідного документа, і еквівалентного оригінального тексту лише на семантичному рівні.

4. Редагування чорнового перекладу. На даному етапі перекладач редагує вже готовий чорновий переклад, використовуючи граматично правильні конструкції і намагаючись відтворити еквівалентність вихідного тексту і тексту оригіналу на рівні стилістики мови.

5. Перевірка перекладу за допомогою програм контролю якості перекладу. На даному етапі перекладач, використовуючи програми контролю якості перекладу (по типу «Verifika»), виявляє граматичні, орфографічні та

формальні помилки, а також здійснює перевірку термінології. Крім того, текст перекладу проходить перевірку на однорідність перекладеної термінології.

6. Вичитування готового перекладу. Перекладач здійснює остаточну вичитку вже готового перекладу і вносить в переклад останні правки.

7. Верстка перекладу. Перекладач робить зворотний верстку в формат оригіналу, повністю завершує процес перекладу. На даному етапі важливо правильно зіставити всі супроводжуючі написи з цільовими схемами та малюнками. В іншому випадку можуть бути допущені непрошені помилки, повністю спотворюють зміст перекладу і здатні ввести в оману реципієнта.

Спеціальність технічного перекладача важка і має безліч особливостей.

Стати технічним перекладачем непросто, для цього потрібно досить багато часу приділяти самонавчанню.

Дана професія передбачає не тільки відмінне знання одного або декількох мов на додачу до прекрасному знанню рідної, а й наявність високого рівня ерудиції в технічній сфері. В основному технічні перекладачі володіють будь-якою вузькою спеціалізацією. Однак це зовсім не означає, що їм буде достатньо знати і розбиратися тільки в їх вузькій сфері. Технічний перекладач ніколи не повинен відставати від прогресу. Однак слід зазначити, що, на жаль, досить часто навчальна література знаходиться на крок позаду від технічного прогресу. Це особливо актуально в сфері комп'ютеризації та ІТ-технологій.

Всього в перекладацькій справі цього виділено кілька рівнів якості, які можуть пропонувати перекладацькі компанії, і за які відповідальні різні люди. Деякі перекладацькі компанії можуть запропонувати переклади різної якості, які, відповідно, будуть відрізнятися вартістю і терміном виконання.

Таким чином, деяким клієнтам перекладацьких компаній досить отримати неповний переклад. Деякі клієнти задовольняються скороченим, деякі фрагментарним перекладом. Якщо клієнт не збирається публікувати переклад, а він потрібен йому лише для особистих потреб, він, з метою економії, може замовити реферативний переклад. Для всього цього, як правило, досить буде участі одного перекладача, який розбирається в даній тематиці. Важливо, однак, підкреслити, що навіть в неповному перекладі

необхідно дотримуватися єдності термінології, повинні бути відсутніми орфографічні та пунктуаційні помилки.

У разі ж, якщо замовник збирається опублікувати переклад, будь то інструкція або каталог, то за переклад вже візьметься ціла команда перекладачів. Сюди, як правило, входить як мінімум один лінгвіст-перекладач, який має загальні уявлення про те, про що йдеться в початковому тексті, а також на високому рівні володіє мовою оригіналу та мовою перекладу. Крім того, в парі з лінгвістом-перекладачем зазвичай працює перекладач-редактор, що має технічну освіту і, відповідно, глибокі знання про тематику вихідного тексту.

Висновки до розділу 1

Для здійснення письмового науково-технічного перекладу, як і для інших видів перекладу, використовуються традиційні перекладацькі прийоми, такі як цілісне перетворення, прийом додавання, опущення, генералізація, конкретизація, компенсація і ін. Особливістю науково-технічного перекладу є його точність, насиченість термінами, пасивними оборотами, безособовими і виразно-особистими конструкціями. Крім того, для текстів науково-технічного стилю характерна інформаційна насиченість, логічність, суворість, послідовність у викладі матеріалу, об'єктивність викладення інформації та відсутність будь-яких емоційних оцінок.

Науковий стиль є окремим самостійним стилем поряд з офіційно-діловим і публіцистичним стилями. Особливістю текстів інструкцій є те, що їм притаманні властивості і особливості обох цих стилів. Вона відноситься до текстів офіційно-ділового функціонального стилю, наповнена технічним змістом і володіє стандартизованою формою.

Для текстів інструкцій важливість представляє розмежування різновидів спеціалізованої лексики, а саме термінів, предтермінів, номен, квазітермінів і професіоналізмів. Важливо відзначити, що вузьконаправлена спеціалізована лексика застосовується не тільки в текстах для фахівців, але і в текстах,

складених для простих обивателів - в інструкціях. Причиною цього є її
незамінність, тобто відсутність більш простих і зрозумілих обивателю
еквівалентів.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2 ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА.

Характерними особливостями науково-технічного стилю є його інформативність (змістовність), логічність (сувора послідовність, чіткий зв'язок між основною ідеєю і деталями), точність і об'єктивність, ясність і зрозумілість. Тексти, що належать до даного стилю, можуть володіти зазначеними рисами більшою чи меншою мірою, у всіх таких текстів виявляється переважне використання мовних засобів, які сприяють задоволенню потреб даної сфери спілкування. В області лексики це, припускає використання науково-технічної термінології та спеціальної лексики.

Під терміном розуміється емоційно-нейтральне слово (словосполучення), яка передає назва точно певного поняття, що відноситься до тієї чи іншої галузі науки або техніки. Термінологічна лексика дає можливість найбільш точно, чітко і економно викладати зміст даного предмета і забезпечує правильне розуміння істоти трактують питання. У спеціальній літературі терміни несуть основну семантичне навантаження, займаючи чільне місце серед інших загальнолітературних і службових слів.

Відносно синтаксичної структури англійські тексти науково-технічного змісту відрізняються своєю конструктивною складністю. Вони багаті причетними, інфінітивні та герундіальними оборотами, а також деякими іншими чисто книжковими конструкціями, які часом ускладнюють розуміння тексту і ставлять перед перекладачем додаткові завдання.

2.1 Лексичні і грамагичні явища, характерні для технічних текстів

Отже, потрібно отримати чітке уявлення про особливості стилю української наукової і технічної літератури. Цілком очевидно, що не можна допускати дослівного. Буквального перекладу, який нерідко призводить до нісенітниці. Грамагичні явища німецької мови в сукупності відмінні від грамагичних явищ української мови, хоча в окремих відносинах подібні.

Звідси випливають граматичні труднощі перекладу в випадках розбіжності граматичної будови мов.

При перекладі німецької науково-технічної літератури на українську мову встановлюється обмежене коло лексичних та граматичних явищ, що мають значення для приватної теорії перекладу з німецької мови на українську (наприклад, обороти haben і sein в відмінюється формі і Infinitiv з часткою zu, що виражають должествования або можливість; sich lassen с Infinitiv і т.д.)

Хоча переклад подібних явищ в загальному одноманітний, вибір між декількома близькими один до одного варіантами не виключається.

Наприклад: Dieser Versuch ist anzustellen. - 1) Цей досвід повинен бути поставлений. 2) Цей досвід слід (потрібно, повинно) поставити.

Вибір варіанту буде залежати від стилю тексту, співвідношення з сусідніми фразами і т.д. Ось чому відомий радянський фахівець в області теорії перекладу А. В. Федоров вказує, що «... основою приватної теорії перекладу повинна бути визнана область граматичних зигань, специфічних для кожного з них» [16, с. 183].

Слід мати на увазі, що відмінність граматичного ладу викликає необхідність при перекладі передати морфологічну особливість оригіналу засобом синтаксичного або лексичного характеру. Наприклад: Dieses Gesetz wird nach dem Namen seines Entdeckers das Ohmsche genannt. - Цей закон називається законом Ома на ім'я вченого, який відкрив його.

У німецькій мові більш поширені іменники, утворені від дієслова за допомогою суфікса -er і позначають виробник дії (erzeugen - Erzeuger, erfinden - Erfinder, senden - Sender, schalten - Schalter, entdecken - Entdecker). І якщо в українській мові від цілого ряду дієслів можна також утворити такого роду іменники (виробляти - виробник, включати - вмикач, винаходити - винахідник), то від інших дієслів (як, наприклад, «відкривати») їх утворити не можна, так як це був б невиправданий неологізм, що порушує лексичну норму російської мови. Тому при перекладі виникла необхідність взяти інші

іменник, з яким могло б поєднуватися причастя від дієслова «відкрити». Цим іменником в наведеному вище прикладі є слово «вчений».

Дуже рідкісні випадки, коли і в перекладі розповсюджені пропозиції, і в оригіналі збігаються порядок слів, їх число, граматичні категорії і основні значення.

Можна вказати на два основні типи граматичного розбіжності між оригіналом і перекладом:

1) Наявність елементів в німецькому тексті, що не мають формально граматичного відповідності в мові перекладу (наприклад, категорія артикля і

різниця між визначеним і невизначеним артикля, складні форми минулих часів в німецькій мові, що не мають відповідності в українській, невизначено-особисте займенник *man* і ін.).

2) Наявність в українській мові елементів, які не мають формальної відповідності в мові оригіналу, а тим часом неминуче застосовуються при

перекладах (наприклад, форма виду дієслова, наявність деприкетників активної форми минулого часу і пасивної форми теперішнього часу в українській мові при відсутності цих особливостей в німецькій мові).

Розглянемо, наприклад, як перекладається на українську мову невизначено-

особисте займенник *man*. Практична граматики німецької мови вчить, що основним відповідністю цієї форми в нашій мові служить дієслово-присудок в 3-м особі множини при відсутності підлягає: *man sagt* - «говорять». В одних

випадках ця можливість, дійсно, використовується в перекладах, в інших - для передачі обороту з невизначено-особовим займенником застосовується

безособове речення: *Man stellte fest.* - «Було встановлено», *Man sagt.* - «Говориться». Як бачимо, прямого відповідності в українській мові цьому займенника немає. Але якщо ми в науково-технічному тексті зустрінемо,

наприклад, *Man hat gesehen.*, То при перекладі на українську мову

виключається можливість вжити форму «бачили» (односкладні речення - без підмета) або безособове «видно», а практично можна вжити лише займенник «ми» («ми бачили.»). Такі випадки говорять про те, що при перекладі науково-

технічної літератури використовується цілий ряд інших можливостей, крім передбачених елементарної практичної граматики [17, с. 62].

Ось два приклади:

Dieser Wellenmesser hat den Vorteil, dass man mit grosser Präzision Frequenzmessungen vornehmen kann. - Цей волнометр має ту перевагу, що можна робити вимірювання частот з більшою точністю.

Man ersetzte den Laut-Sprecher durch die Primärwicklung des Ausgangstransformators. - Гучномовець був замінений первинної обмоткою вихідного трансформатора.

У цих прикладах (з невизначено-особовим займенником і артиклем) граматичні особливості німецького тексту не мають прямого відповідності в українській мові, однак ми знаходимо можливість компенсувати їх, відтворити

їх смислове роль за допомогою інших граматичних елементів і додаткових лексичних засобів. Флективне будовання української мови і пов'язаний з ним вільний порядок слів дає переводити виняткове багатство засобів. Ці засоби застосовуються, коли граматична особливість німецького тексту не має формальної відповідності в українській мові і коли формально є можливість

точно відтворити елементи мови оригіналу, але тоді це призводить до мовної неповноцінності. Ось чому часто доводиться замінювати дослівний переклад іншим, більш звичним з точки зору літературної мови, або міняти порядок слів. Нерідко при перекладі доводиться перебудовувати пропозицію,

перегрупувати його члени, розбивати його на два або більше самостійних пропозицій, відокремлених крапкою або крапкою з комою. Розбивка пропозицій – одна з найхарактерніших практичних потреб, з якими доводиться стикатися при перекладі науково-технічної літератури.

Таким чином, основним в теорії перекладу є питання про граматичні варіантах перекладу. Навколо нього об'єднуються майже всі конкретні питання практики перекладу.

Специфіка вибору і застосування граматичних варіантів при перекладі визначається співвідношенням і взаємодією граматичних систем двох мов.

Облік всіх існуючих можливостей виключає випадковий вибір варіанта перекладу, дозволяє порівняти всі наявні способи передачі, щоб застосувати найкращий.

Вибір самого прийняттого граматичного варіанту при перекладі є ще більш необхідним, ніж при роботі над оригінальним текстом. Це пояснюється тим, що варіант, формально близький до оригіналу, часто виявляється або неправильним, або стилістично неповноцінним, отже, треба вибрати такий варіант, який найбільш точно і грамотно передавав би зміст оригіналу.

Розглянемо приклад з області синоніміки способу. Припустимо, що в інструкції по роботі з яким-небудь типом обладнання написано: *Stellt die Lenkrolle in die Lage «ausgeschaltet» ein.* Ця пропозиція можна перевести по-різному:

1) «Поставте направляючий блок в положення «вимкнено».

2) «Поставити направляючий блок в положення «вимкнено».

3) «Направляючий блок слід поставити в положення «вимкнено».

4) «Направляючий блок повинен бути поставлений в положення «вимкнено».

5) «Направляючий блок ставиться в положення «вимкнено».

З точки зору граматики всі ці пропозиції правильні. На перший погляд здається, що треба вибрати 1-й варіант, так як він в граматичному відношенні повністю відповідає оригіналу, зберігаючи наказовий спосіб. Однак у російській мові наказовий спосіб має яскраво виражений емоційний відтінок.

Тому саме перший варіант найменш бажаний. Інфінітивна форма дієслова для вираження велевиявлення має в російській мові різко підкреслений характер наказу. Таким чином і 2-й варіант відпадає. Стилістично відповідними варіантами є 3-й, 4-й і 5-й.

Отже, кожен варіант має особливий стилістичний відтінок, причому в одних і тих же умовах в німецькою та російською мовами виявляються стилістично доречними різні варіанти.

Візьмемо приклад з синонімики часів. Bevor wir uns weiter mit dieser Gleichung beschäftigen, setzen wir wieder die die übersichtlichkeit stark erleichternden speziellen Konstanten ein.

У цьому німецькому реченні, взятому зі спеціальної книги по автоматичці, вжито в головному і підрядному реченнях Präsens Indikativ. При перекладі на українську мову вживання теперішнього часу тут неможливо, тому переклад буде таким: «Перш ніж розглядати (чим продовжимо розгляд) це рівняння, ми знову замінимо спеціальні постійні, значно полегшують це розгляд». Або: Betrachtet man einen Empfänger aus den letzten Jahren, so kann

man feststellen, dass Verstärker mit Transformatorkopplung kaum noch gebaut werden. Якщо розглянути приймач останніх років, то можна встановити, що підсилювачі з трансформаторної зв'язком майже вже не виробляються. Wird ein Magnetfeld in der Nahe eines Leiters verändert, so entsteht in diesem eine Spannung; dieser Vorgang wird als Induktion bezeichnet. Якщо змінити магнітне поле поблизу провідника, то в цьому провіднику з'являється напруга. Цей процес називається індукцією.

А пропозиція: Einige Beispiele mögen dies erläutern, яке буквально перекладається «Нехай це пояснять деякі приклади», слід перевести: «Пояснимо це кількома прикладами».

Владним нахилом або майбутнім часом зазвичай переводяться також пропозиції типу. Wir wollen uns nun die Wirkungsweise der Röhre mit zwei Elektroden (Diode) näher ansehen. Розглянемо тепер докладніше принцип роботи двоелектродної лампи (діода). Wir wollen zur praktischen Berechnung des Leerlaufstromes das folgende Verfahren benutzen. Для практичного обчислення струму холостого ходу використовуємо наступний спосіб.

Часто зустрічається в німецькій науково-технічній літературі формою є Passiv [17, с. 89]. Практична граматики вказує, що Passiv перекладається формами на «-ся» або поєднанням «бути» з причастям. Українська мова, де пасивний стан застосовується рідше, дуже багатий засобами для вираження цього ж змісту. Наприклад:

Dieses Verfahren wurde im vorigen Kapitel nicht erläutert.

- 1) «Цей спосіб (метод) в попередньому розділі не розглядалося».
- 2) «Цей спосіб в попередньому розділі не був розглянутий».
- 3) «Цей спосіб в попередньому розділі не розглядали».
- 4) «Цей спосіб, що не розглянутий в попередньому розділі».

Дуже часто основною причиною для вживання Passiv в мовах з твердим порядком слів є стилістична необхідність поставити ту чи інше слово на перше місце, тому його вживають як підмет пасивної конструкції. При перекладі часто доцільно, зберігши порядок слів оригіналу, замінити пасивну

конструкцію активною. Наприклад: Diese Röhren werden zu zweierlei Zwecken verwendet. Ці лампи застосовують для двох цілей. Auf der Sendestelle befindet sich die Stromquelle, entweder eine Dynamomaschine oder eine Sammlerbatterie,

die von einer Dynamo geladen worden ist. У передавальному пункті знаходиться джерело струму, динамо-машина або акумуляторна батарея, яку заряджає динамо. (Тут Perfekt Passiv переведений теперішнім часом активної форми.)

Іноді німецьку пасивну форму можна перевести на українську мову тільки на активну форму. Наприклад: Der elektromagnetische Lautsprecher wird dann vom Anodengleichstrom durchfließen und dieser wieder in Schallwellen verwandelt. Потім через електромагнітний гучномовець проходить анодний постійний струм, який знову перетворюється гучномовцем в звукові хвилі.

(Durchfließen - перехід, дієслово, в українській мові - «протікати крізь, проходити через»).

Таким чином, активна форма заміняє пасивну.

Іноді пасивну форму доводиться переводити за допомогою лексичної синоніміки типу erzeugt werden = erhalten - «отримувати, виробляти» або синонімікою синтаксичної, зокрема, скористатися тим, що визначення до підлягає може бути синонімічно з іменною частиною присудка, наприклад:

Ein gänzlich neues Verfahren wurde vorgeschlagen = Das vorgeschlagene Verfahren ist gänzlich neu.

Zwei einstufige Verstärker werden hier verwendet. Die zwei hier verwendeten Verstärker sind einstufig.

Однак не всяка пасивна конструкція може бути переведена усіма перерахованими способами: в одному випадку підійдуть одні способи, в іншому - інші. Важливо не спотворити зміст фрази [17, с. 105].

У технічній літературі нерідко зустрічаються форми 1-ї особи множини (Wir sahen... Wir werden ... reduzieren, і т. д.). В українській науково-технічній літературі є тенденція до витіснення цієї форми і до заміни її пропозицією з усуненням дійової особи. Пропозиція: Wir haben folgende

Verwendungsmöglichkeiten erläutert правильніше замість «Ми розглянули наступні випадки застосування» перевести «Були розглянуті наступні випадки застосування».

Важливим моментом є також питання про сфери вживання синонімічних конструкцій. Візьмемо такий приклад: Der Transformator wurde, ohne dass die Drosselspule vorgeschaltet wurde, in Betrieb gesetzt. Точний переклад союзу ohne dass, що вводить негативне підрядне речення способом дії, «без того, щоб». В українській мові цей союз вживається досить рідко і не на початку підрядного речення, а перед дієсловом в інфінітиві з запереченням (часто в побутовому мовленні, наприклад: «Вона нічого не може зробити без того, щоб не наплутати»). Тому перевести німецьку пропозицію за допомогою «без того, щоб» можливо лише формально, бо виходить громіздеке неприродне поєднання: «Трансформатор вступив (був введений) в експлуатацію без того, щоб була підключена дросельна котушка».

В українському перекладі можливі два граматичних варіанти:

- з використанням підпорядкує союзу «причому»;
- з заміною додаткового пропозиції групою другорядних членів.

1) «Трансформатор вступив в експлуатацію, причому дросельна котушка була підключена».

2) «Трансформатор вступив в експлуатацію з непідключеною дросельною котушкою».

Другий варіант найбільш точно відповідає змісту німецького пропозиції і передає його в звичній для технічного тексту формі (без підкреслення обстоятельственного значення, як в першому варіанті).

Найбільш точний переклад підпорядковує ohne dass можливий лише в тому випадку, коли підлягає додаткового пропозиції збігається з підметом головного пропозиції, і, отже, в перекладі може бути вжито дієприслівникових оборот. Наприклад: Dieser Wellenmesser wurde verwendet, ohne dass er geprüft wurde. Цей волнометр вступив в експлуатацію, не піддавшись випробуванню [17, с. 112].

При виборі стилістично правильного варіанту з можливих граматичних синонімів слід враховувати, що одні граматичні форми більш властиві літературній мові, інші - усного мовлення, треті - нейтральні. Різниця між усній і письмовій промовою існує в будь-якій мові. Однак слід мати на увазі, що форми, вживані в одній мові тільки в усному мовленні, в іншому можуть виявитися однаково вживаними і в усній, і в письмовій мові. Так, наприклад, українському узагальненому вживання 2-го особи однини типу «Поспішиш - людей насмішиш» або «На всіх не догодиш», яке в українській мові вживається тільки в розмовній мові, в німецькій мові відповідає оборот з невизначено-особовим займенником man («Man kann nicht allen recht machen»), який вживається не тільки в розмовній мові, але і в науково-технічній літературі. Наприклад: Man ist geneigt zu denken, dass diese Methode zur allgemeinen Verbesserung der Röhrenkennlinien führen wird. Цю пропозицію не можна перевести: «схиляється до думки, що цей метод дасть загальне поліпшення характеристик лампи». Такий переклад вірний лише формально. Щоб не порушити технічний стиль, слід перевести: «Можна припустити, що ...» або «Припускають, що ...». Іншим прикладом аналогічного розбіжності сфер вживання синонімічних конструкцій є вживання інверсії в умовних пропозиціях. У розмовній мові можна, наприклад, сказати: «Прийди він до мене раніше, він застав би мене». Але не можна сказати: «Влуч магнітний

потік одного приладу в магнітний потік іншого, і він вплине на точність результатів».

Часто в перекладі зберігаються довгі німецькі періоди, що повторюються пасивні форми або модальні дієслова, зберігається множина у

таких іменників, які по-російськи вживаються тільки в однині, часто повторюється частка «б», маловживаних в сучасній українській технічній літературі. Учень, розпізнавши, наприклад, в тексті форму Кон'юнктив, намагається перевести її і в результаті виходить малозрозумілий переклад,

грубо спотворює українську мову. Причини цього полягають, по-перше, в формальному підході до перекладу і, по-друге, в недооцінці значення стилю, в недостатньому знайомстві з питаннями стилістики [18, с. 67].

Стилестика – це наука про практичне застосування можливостей мови в залежності від характеру і призначення висловлювання. Одна і та ж думка

може бути виражена різними способами не тільки при виборі слів (словникова стилістика), але і при вживанні граматичних форм (граматична стилістика).

Таким чином, під граматичною стилістикою розуміють вивчення синоніміки і багатозначності граматичних форм і засобів та їх використання [19, с. 102].

Синоніміка можлива між різними частинами мови, різними дієслівними формами, різними синтаксичними оборотами і т. д. Інакше кажучи,

граматична стилістика аж ніяк не обмежується сферою синтаксису. Стиль залежить не тільки від порядку слів, але і від вживання часу, способу, особи і

т. д. З іншого боку, одна і та ж граматична форма може бути використана для передачі різних відтінків значення.

Слід підкреслити, що словникове багатство і різноманітність граматичних форм, специфічних для української мови, створюють сприятливі умови при перекладі на нашу мову.

Отже, при перекладі весь час доводиться мати справу з системою стилю оригіналу і стилем української мови. Тому коротко розглянемо деякі стилістичні проблеми перекладу.

Для науково-технічного тексту характерна наявність термінів, що виділяються на тлі слів основного словникового фонду, і деяких фразеологічних комплексів, більш частих в даному жанрі в зв'язку з його цілеспрямованістю. Чим спеціальніший текст за своїм змістом, тим більше

приватність термінів. Відомий фахівець в області перекладу Л. Н. Соболев пише: «Основною технічного перекладу є термін. Але і тут буквализм виключається» [23, с. 152].

При перекладі потрібно, природно, враховувати тип перекладного матеріалу, бо те, що припустимо в спеціальному тексті, неприйнятно для популярного.

Слід мати на увазі, що поняття наукового тексту з якої-небудь галузі техніки не представляє собою чогось єдиного, а розпадається на ряд різновидів. Загальним для всіх цих різновидів є наявність термінів, а різним -

по-перше, ступінь насиченості термінами і, по-друге, синтаксичне оформлення тексту. З цієї точки зору потрібно розрізняти текст із загальної енциклопедії, текст з науково-технічного довідника, текст з підручника, здебільшого співпадає за стилем з текстом енциклопедій або довідника,

популярну книгу або статтю по даній галузі техніки, текст з науково-технічного журналу або монографії і т.д.

Тексти з підручника, енциклопедії або наукової книги відрізняються зв'язковим викладом, наявністю повносоставних поширених і складних, іноді вельми розгорнутих пропозицій.

Текст з науково-технічного довідника містить часто пропозиції називні, такі, які не мають присудка, і цілі відрізки, побудовані на перерахування. Отже, різні види текстів мають свої жанрово-стилістичні особливості.

При перекладі широко використовуються синтаксичні можливості (граматичні перебудови, синтаксичні перегрупування і т. д.).

Для наукової і технічної літератури характерна орієнтація на книжково-письмову мову з переважанням складних (складносурядних і складнопідрядних) пропозицій без всяких фразеологічних елементів стилю

усного мовлення. Для синтаксису цієї літератури показова повносоставність пропозицій, і лише в деяких більш спеціальних різновидах текстів закономірним є застосування односкладних пропозицій [20, с. 138].

У статтях енциклопедичних словників, в технічних довідниках, каталогах, описах поставок, технічних інструкціях нерідко відсутні то присудок, то підмет (спускалась заради стислості, якщо воно мається на увазі з контексту, збігаючись, наприклад, з заголовних іменником статті в енциклопедії або довіднику, або з підметом у попередньому реченні). У подібних синтаксичних особливостях можна углядіти характерний стилістичний ознака цих вузьких різновидів науково-технічної літератури, пов'язаної, по-перше, з принципом стислості і стислоеті в подачі потрібних відомостей і, по-друге, з відсутністю будь-якої індивідуальної забарвлення. Це відмінні риси їх.

Стилістична завдання перекладу полягає у відборі лексичних та граматичних можливостей, які визначаються з одного боку, цілеспрямованістю першотвору і, з іншого боку, дотриманням тих норм, які існують для технічної літератури в російській мові.

Науково-технічний мову вимагає точного термінологічного вираження понять; побудова ж фрази служить для ясною і вичерпної передачі думки, не переслідуючи інших цілей. Тому від розбивки пропозиції на частини при перекладі, від перегрупування частин, від з'єднання декількох пропозицій в одне ціле зміст не змінюється.

Іноді труднощі при перекладі виникають через порушення граматичної норми німецької мови: дієслово-присудок стоїть не в кінці придаткового пропозиції; определительное підрядне речення стоїть не відразу після обумовленого слова; порушена «рамкова» конструкція (отделяемая приставка коштує не в кінці речення, а після дієслова, незмінна дієслівна форма займає не останнє місце в реченні) і т. д. Такі «уявні» або здаються помилки зустрічаються не так вже часто; при перекладі потрібно розібратися в реченні і переводити так, як якщо б цих порушень не було.

Як вже говорилося, тематика науково-технічної літератури і завдання, які вона перед собою ставить, вимагають стислості, точності і ясності стилю. Ці якості досягаються вживанням певних граматичних і лексичних засобів, які,

не будучи винятковою приналежністю стилю цієї літератури, в тій чи іншій мірі типові для нього. Цю стислість викладу створюють певні синтаксичні обороти, перш за все обороти з неособовими (незмінними) формами дієслова (наприклад, інфінітивні звороти і відокремлені причетні обороти, обороти з поширеним визначенням). Сама тематика цієї літератури диктує вживання певних граматичних форм. Так, в описі механізмів, процесів, явищ в центрі

уваги зазвичай стоїть не діюча сила, а об'єкт впливу. Звідси велика поширеність пасивних і невизначено-особистих конструкцій. Необхідність в конкретних речових визначеннях є причиною широкого вживання в німецькій мові складних іменників типу Metall fadenlampe, Drahtfunknetz і т. д.

Окремо слід сказати про згадані вище різновиди технічної документації, таких як специфікація поставки, каталог і та ін. Цей вид текстів розрахований на особливого читача, на споживача продукції фірми або заводу (механізмів, машин і т. д.).

На відміну від технічного підручника чи довідника каталог або специфікація розраховані на такого читача, який не потребує звичайних пояснень, якому цікаві різні тонкощі і подробиці, опис частин або технічні умови, а терміни передбачаються заздалегідь відомими. Тексти цієї категорії відрізняються тим, що вони виключно завантажені спеціальною термінологією. Частота термінів тут надзвичайно велика.

У специфікації зазвичай є дві частини: описова частина, що представляє зв'язну характеристику машини або виробничого процесу, і просте перерахування елементів, що входять в поставку або взагалі в програму фірми, заводу.

В описовій частині вживаються зазвичай повні пропозиції (різної довжини), а в перерахування - поєднання іменників з визначеннями, вираженими за допомогою як численних прикметників, так і іменників у

родовому відмінку. Для специфікації характерні стандартність, повторення слів і зворотів.

Однією з найбільш типових рис німецької науково-технічної літератури є поширене вживання складних слів.

Характерним є також постійна повторюваність деяких слів. Наприклад, при описі конструкції і приладдя того чи іншого пристосування, приладу, пристрою і їх розташування повторюються такі дієслова, як: vorsehen, einbauen, anordnen, ausführen, sich eignen, ablesen, versehen, anbringen, vermeiden, aufweisen, einstellen, ermöglichen; поєднання: in Verbindung bringen, zur Folge haben, zur Verwendung gelangen, sichtbar machen, in Funktion treten та ін. [21, с. 234].

Цікаво, що в інших текстах зустрічаються ті ж слова. Деякі з них близькі один до одного за своїм значенням і ролі, тобто більш-менш синонімічні (наприклад: anordnen, anbringen, vorsehen, einbauen).

Навіть при перекладі спеціального, вузько-утилітарного тексту, який, природно, не претендує ні на які стилістичні достоїнства, також необхідно працювати над мовою, уникаючи паралельних конструкцій, нагромаджень і всього того, що може утруднити розуміння змісту тексту.

Зазвичай, якщо важлива вся перекладна робота або стаття, робиться повний переклад. Але часто, переводячи текст, приходимо до висновку, що можна випустити з нього другорядне і стисло викласти основний зміст. У цьому випадку робиться переклад-реферат, який повинен відрізнятися лаконічністю викладу і детально висвітлювати центральну думку оригіналу, сутність питання. Короткий виклад змісту книги, іноді з критичною оцінкою її, називають ще анотацією.

Читач може робити конспект основного змісту не тільки всього тексту, а й тієї його частини, яка цікавить його.

Пропозиції в науково-технічному тексті на німецькій мові часто бувають довгими і складними за своєю структурою. Але для сучасного технічної мови вони не так уже й характерні. Поряд з тенденцією перенесення

невідмінюваних частини присудка ближче до відмінюваності, є тенденція до вкорочення пропозиції. Враження довжини нерідко виникає в зв'язку з тим, що Непрягаемие частина присудка в головному реченні і все присудок в підрядному займають останнє місце, а також у зв'язку з часто зустрічаються поширеними (розгорнутими) визначеннями.

Особливо ускладнюють сприйняття тексту ті складні речення, де в головне вклинюються одне або кілька додаткових, так як вони роз'єднують зазвичай такі елементи пропозиції, які в українській та російських мовах ми звикли зустрічати поруч або близько один до одного [22, с. 163].

Система порядку слів в німецькому реченні полягає в тому, що члени пропозиції займають певне місце в реченні.

У простому поширеному розповідному реченні звичайний порядок слів такий: підмет - присудок - другорядні члени речення (доповнення, обставини).

Якщо позначити цифрою I підлягає, II - присудок, III - другорядні члени речення, то в даному випадку маємо наступний порядок слів III - II - I.

При цьому слід мати на увазі, що відмінюються (змінна) частина присудка, що стоїть на другому місці в реченні, утворює як би «рамку» з Непрягаемие (незмінної) частиною присудка, що займає останнє місце (рамкова конструкція). наприклад:

Piezoelektrizität wird durch Zug oder Druck von Kristallen erzeugt.
П'єзоелектрика створюється розтягуванням або стисненням кристалів.

Рамкову конструкцію утворює також дієслово з відокремлюваної приставкою (приставка займає останнє місце в реченні). Наприклад:

Die Stärke des Magnetflusses hängt von der Stromstärke im Leiter ab.
Величина магнітного потоку залежить від сили струму в провіднику.

До рамки залишається, таким чином, в реченні одне місце, яке може займати або підлягає другорядний член пропозиції. Якщо пропозиція починається зі другорядного члена речення, то підмет зазвичай коштує після відмінюється частини дієслова-присудка (III-III). Однак бувають випадки,

коли група підмета відсувається при цьому з третього місця, поступаючись своїм місцем другорядного члена речення. Наприклад:
In einer Spannungsquelle wird durch verschiedene Energieumwandlungsprozesse eine Elektronenbewegung verursacht.

У джерелі напруги завдяки різним процесам преобразовує енергії викликається рух електронів.
У підрядному реченні дієслово-присудок завжди займає останнє місце, причому незмінна частина його варто на передостанньому місці, а змінна - на останньому. Виняток становлять безсполучникові умовні підрядні речення.

Наприклад:
Halbleiter spielen in der Wissenschaft und Technik eine sehr wichtige Rolle, die mit der Zeit noch grosser werden wird.

Напівпровідники грають в науці і техніці дуже важливу роль, яка з часом стане ще важливішою.
Відокремлювана в простих часи приставка тут пишеться разом.
Наприклад:

Die Praxis lehrt, dass der Widerstand sich in selben Masse ändert, wie die Länge des Leiters zu- oder abnimmt.

Практика вчить, що опір змінюється в тій же мірі, в якій збільшується або зменшується довжина провідника.
Якщо підрядне речення стоїть перед головним, то в головному порядку

слів буде: III-III (т. Е. Відмінювати частина дієслова-присудка стоїть на першому місці). наприклад:

Nähert sich ein geladenes Teilchen einem Kern, so wird es zunächst abgestossen.
Якщо заряджена частинка наближається до ядра, то вона спочатку

відштовхується.

Слід мати на увазі, що для науково-технічного тексту характерним є вживання дієслів тільки в 3-м особі однини і множини. Це пояснюється тим, що такого тексту не властиві мова від 1-го особи або діалог. Дієслово в 3-й

особі/однини часто має при собі підлягає невизначено-особисте займенник man.
Відзначимо, що іноді має місце порушення рамкової конструкції для

підкреслення будь-якого члена пропозиції. Наприклад:

Genannt seien noch hier die katalytischen Reaktionen, die eine wichtige Rolle spielen.
Слід ще назвати тут каталітичні реакції, які відіграють важливу роль

Так як в українській мові немає твердого порядку слів, ці рамкові конструкції незвичні нам. Тому знання системи порядку слів в німецькому реченні/полегшує аналіз і переклад тексту.

Технічний переклад вимагає знання в області теми перекладу і вільної орієнтації в термінах. Це пов'язано з розбіжностями в значенні одних і тих же

термінів стосовно кожної з областей науково-технічного знання. Потрібно бути компетентним у тій області, до якої належить підлягає перекладу текст, щоб вільно оперувати спеціальною термінологією.

Переклад технічних текстів може включати в себе переклад довідкових матеріалів, технічної документації, переклад інструкцій з експлуатації обладнання, власне переклад технічної літератури і багато іншого [24, с. 127].

Не меншою проблемою в процесі технічного перекладу стає нова термінологія. Особливо гостро питання з новою лексикою варто в тих сферах, де наше відставання обчислюється не одним десятком років.

Методи перекладу поділяються на автоматизовані (за допомогою комп'ютера) і ручні. У зв'язку з тим, що на сьогоднішній день розроблено велику кількість програм - «перекладачів» і існують сайти, що пропонують послуги перекладу тексту онлайн, багато хто намагається застосувати машинні засоби для технічного перекладу текстів.

Причини типових помилок: прагнення «переводити» окремі слова або фрази; порушення логічного зв'язку між частинами; невміння відволіктися від конкретних форм слів і невміння користуватися контекстом для з'ясування їх сенсу - одна з типових помилок при перекладі. Необхідно відволікатися від

конкретних форм слів і навчитися користуватися контекстом для з'ясування їх сенсу. Жодне слово оригіналу не має переходити в переклад, за винятком слів (і виразів) іншої іноземної мови, вкраплених в оригінал. Слід враховувати, що

старі слова іноді отримують якісно нові значення. Окремі слова поза контекстом не мають певного сенсу і тому переводитися не можуть.

Переводяться не слова, а те, що вони висловлюють.

Найбільша складність при перекладі - це правильний вибір значення слова. Наприклад, в німецькій мові основа слова може мати самі різні значення

в залежності від тематики, в якій вживається. Всі значення об'єднані досить великої загальною схемою, яку необхідно розуміти скоріше інтуїтивно, ніж на рівні завчених словникових значень.

Варто відзначити, що німецька мова надзвичайно гнучка і податлива, вона відноситься до різновиду мов, в яких легко приживаються нові слова,

тому в ній багато англіцизмів, що вимагає використання англословників.

Складність викликає і рамкова конструкція побудови німецької пропозиції, коли незмінна частина присудка, яка несе смислове навантаження, стоїть у кінці речення.

Крім того, для німецької мови характерні складні слова, що складаються з кількох слів. Газетні статті містять терміни, що складаються з 4 або 5 елементів з'єднаних в одне слово, деякі займають по два газетних шпальти.

Також можна сказати про тих, які за обсягом рівні цілим пропозицій і навіть параграфів. Не дивно, що винахідливий німецьку мову викликав до життя нові

слова, що вміщають в одне кілька понять одночасно, явище, яке не має аналогів в інших мовах.

Щоб уникнути помилок при перекладі, необхідно враховувати наступні моменти: не використовувати в процесі перекладу складні конструкції

(варіанти складносурядних і складнопідрядних речень), як можна частіше вдаватися до форм пасивного застави, який найбільш характерний для наукової літератури, а також грамотне використання довідкової літератури і

словників. Такий підхід дозволяє уникнути численних помилок і максимально точно передати зміст оригіналу, створюючи не тільки точний, але і грамотний переклад.

Таким чином, справа не в тому, що перекладається, а в тому, як перекладається і для чого. Технічний переклад - це, перш за все переклад, використовуваний для спеціальних цілей, а саме для обміну спеціальною інформацією, що надходить і сприймається на різних мовах.

• 16. Федоров, А. В. Основи загальної теорії перекладу / А. В. Федоров. - М.: Просвещение, 1968. - 247 с.

• 17. Борисова, Л. І. Лексичні особливості німецько-російського науково-технічного перекладу / Л. І. Борисова. - М.: НВІТ-Тезаурус, 2005. - 158 с.

• 18. Питання теорії і методики навчального перекладу // Вид-во Академії Педагогічних наук РРФСР, 1950. - 387 с.

• 19. Виноградов, В. В. Стилїстика. Теорія поетичної мови. Поетика / В. В. Виноградов. - М.: Просвещение, 1963. - 357 с.

• 23. Соболев, Л. Н. Технічний переклад / Л. Н. Соболев. - М.: Ладомир, 2000. - 347 с.

• 20. Швейцер, А. Д. Теорія перекладу: статус, проблеми, аспекти / А. Д. Швейцер. - М.: Наука, 1988. - 236 с.

• 21. Виноградов, В. В. Введення в перекладознавство / В. В. Виноградов. - М.: Ладомир, 2001. - 464 с.

• 24. Кауфман, С. І. Деякі особливості стилю американської технічної літератури / С. І. Кауфман. - М.: Учпедгиз, 1960. - 305 с.

• 25. Алексеева, І. С. Професійне навчання перекладача / І. С. Алексеева. - СПб.: іія, 2000. - 374 с.

• 3. Латішев, Л. К. Технологія перекладу / Л. К. Латішев. - М.: Академія, 2008. - 320 с.

• 36. Бреус, Е. В. Теорія і практика перекладу / Е. В. Бреус. - М.: Ладомир, 2001. - 349 с.

34. Зайцев, А. Б. Деякі особливості прагматичної адаптації перекладу німецького наукового тексту на українську мову / А. Б. Зайцев. - М.: Ладомир, 2001. - 73 с.

2.2 Конструктивні особливості перекладу німецької науково-технічної літератури

В.Н. Комісарів вважає відмінною рисою сучасної перекладацької діяльності велику кількість «текстів технічного (або ширше: спеціального) характеру, переклад яких вимагає від перекладача ґрунтовних знань у відповідній предметній області» [1, 85].

До науково-технічній літературі відносять такі її види, як технічні книги, монографії, статті з технічних журналів, технічні описи, патенти, технічні довідники, каталоги та ін. Ці тексти, як правило, насичені спеціальною термінологією.

Для осіб, які мають хорошу технічну підготовку, але в недостатній мірі володіють німецькою мовою, основні труднощі в розумінні змісту будуть пов'язані, в першу чергу, з явищами мовного порядку.

Зупинимось спочатку на питаннях, що відносяться до області лексики. Яка кількість слів потрібно знати, щоб бути в змозі читати науково-технічну літературу, майже не користуючись словником? Спеціальні дослідження і досвід навчання перекладу показують, що запас слів у 2500-3000 одиниць цілком достатній для цієї мети. Які ж слова повинні увійти в словник-мінімум в першу чергу? Зазвичай основною ознакою науково-технічного тексту вважають наявність в ньому великої кількості медіальних термінів. За словами А.Н. Паршина, «терміни повинні забезпечувати чітке і точне вказівку на реальні об'єкти і явища, встановлювати однозначне розуміння фахівцями

переданої інформації. Тому до цього типу слів пред'являються особливі вимоги» [2, 44]. Може бути, перш за все, потрібно вчити саме ці терміни? Багато хто думає саме так. Щоб відповісти на це питання, ми повинні

НУБІП УКРАЇНИ

уточнити, що слід розуміти під термінами. З точки зору фахівця термін - це слово (іноді група слів), що служить для позначення спеціального поняття. Наприклад, слово die Steuererhebung «збір податків» є економічним терміном, слово der Drehstrom «трифазний струм» - електротехнічним терміном.

НУБІП УКРАЇНИ

Кількість термінів для кожної галузі науки і техніки величезна і вимірюється десятками тисяч. Крім того, в зв'язку з розвитком науки і техніки постійно виникають нові спеціальні поняття і відповідні їм терміни. Але разом з тим дуже часто в якості термінів використовуються загальноживані слова.

НУБІП УКРАЇНИ

Наприклад, для машинобудування такими термінами є die Luft «повітря», kühl «холодий», der Raum «простір». З точки зору запам'ятовування ці терміни нічим не відрізняються від звичайних слів. Знання цих слів дає можливість завоювати і переводити велике число інших термінів, які є складними

НУБІП УКРАЇНИ

словами, таких, як luftgekühlt «з повітряним охолодженням, що охолоджується повітрям», der Verbrennungsraum «камера згорання», der Hubraum «робочий об'єм циліндра».

НУБІП УКРАЇНИ

Цілковито очевидно, що при вивченні іноземної мови необхідно, в першу чергу, оволодіти такими термінами, які позначають основні, найбільш важливі поняття. Крім того, кожен фахівець повинен засвоїти і деяку кількість

НУБІП УКРАЇНИ

найбільш важливих вузькоспеціальних термінів відповідної галузі науки і техніки, наприклад, такі, як der Auftrieb «підйомна сила», die Röhre «електронна лампа» і т. д.

НУБІП УКРАЇНИ

Далі повинні бути засвоєні слова і словосполучення, характерні для стилю науково-технічної літератури. Наприклад, schließen «укладати», «робити виєновку», untersuchen «вивчати», der Versuch «спроба», «досвід», «експеримент», in Betracht ziehen «брати до уваги». Сюди ж відносяться слова, загальні для різних областей техніки. Наприклад: herstellen «виготовляти», die Prüfung «випробування», zur Anwendung kommen «знаходити застосування» і т. д.

НУБІП УКРАЇНИ

Скажімо коротко про характер засвоєння слів. Для того щоб навчитися переводити, потрібно так засвоювати слова, щоб, по-перше, легко впізнаєте їх

в тексті, і, по-друге, знати їх українські еквіваленти. Без дотримання цих умов неможливо домогтися досить швидкого темпу перекладу.

Значні труднощі для перекладу становить вживання слів у складі невірного словосполучення, значення якого важко вивести з значень складових його слів. (Наприклад: *Man muss das Gemisch zur Entzündung bringen* означає «Необхідно підпалити суміш в камері згоряння» («привести в стан займання»), а не «принести суміш в камеру для займання»). Переклад таких словосполучень значно полегшується, якщо відомі основні типи невірних словосполучень, правила їх перекладу, а також найбільш уживані невірні словосполучення з їх українськими еквівалентами, оскільки число типів невірних словосполучень і загальна кількість найбільш уживаних з них досить обмежена. Н.І. Дзенс пише: «Багато тематичні кліше знаходять системне значення, відзначаються в двомовних словниках і можуть також зберігатися в довготривалій пам'яті носіїв мови і перекладачів, виступаючи в ролі готових, стандартизованих (стереотипних) оборотів» [3, 24]

Розрізняють загальний контекст і більш вузький контекст. Під загальним контекстом розуміється зміст конкретного речення та тексту в цілому. Загальний контекст служить як би фоном, на якому виявляється або уточнюється значення кожного слова. Під вузьким контекстом розуміється лексичне значення слів, пов'язаних в реченні з даним словом і обумовлюють його значення. Для прикметника важливо враховувати лексичне значення іменника, з яким воно пов'язане (наприклад, *dünne Luft* «розріджене повітря»); для прислівника, пов'язаного з дієсловом, - лексичне значення дієслова (наприклад, *scharf unterscheiden* «чітко розрізняти»); для певної групи говірок - їх положення в реченні перед прикметником або іншим нарінням (наприклад, *gleich schnell* «однаково швидко», «з однаковою швидкістю»); для деяких говірок - положення перед групою іменника (наприклад, *gerade dieses Beispiel* «саме цей приклад», *gleich nach dem Krieg* «негайно після війни»).

При визначенні значення прийменника важливо враховувати лексичне значення іменника, перед яким він вжито (наприклад, *zur Verbesserung* «для

поліпшення»), у багатьох випадках - управління дієслова в українській мові (наприклад, *An der Arbeit nimmt ... teil* «У роботі бере участь ...»).

При визначенні значення іменника потрібно враховувати лексичне значення іменника-визначення (наприклад, *Entwicklung neuer Triebwerke* «створення нових двигунів»); для деяких іменників - вживання їх у множині (наприклад: *das Verhältnis* «ставлення», *die Verhältnisse* «умови»).

При визначенні значення дієслова необхідно враховувати значення іменника-підмета (наприклад, *der Motor läuft* «двигун працює»), іменника - прямого додатку (наприклад, *Schwierigkeiten bereiten* «створювати, викликати труднощі»), а також предложної групи (порівняймо: *bestimmen* «визначати», *bestimmt für diesen Zweck* «призначений для цієї мети»); для визначення значення деяких дієслів важливо враховувати їх положення перед підрядним реченням (порівняймо: *eine bestimmte Form annehmen* «приймати певну форму»; *Nehmen wir an, dass ...* «Припустимо, що ...»).

До словотвірного аналізу для визначення значення незнайомого слова рекомендується вдаватися як до додаткового прийому після використання загального контексту і синтаксичних зв'язків слова.

Щоб краще запам'ятати нове слово, потрібно намагатися побачити в ньому його складові елементи і, наскільки можливо, пояснити собі їх значення. Потрібно вміти уявити собі процес поступової зміни значення основного слова від додавання до нього словотвірних елементів або від включення його до складу складного слова в якості першого або другого компонента. Інакше

кажучи, простежити освіту словотвірного ряду і визначити місце даного слова в цьому ряду. Слід також звертати увагу на те, в якому ступені утворюють подібний ряд українські еквіваленти, наприклад, переклади слів, що утворюють ряд від дієслова *hängen*, в українській мові також утворюють ряд, що починається дієсловом «висіти» (*abhängen* «залежати», *Unabhängigkeit* «незалежність», *Abhängigkeit* «залежність», *unabhängig* «незалежний», *abhängig* «залежний»). Слід мати на увазі, що найбільшу кількість похідник

НУБІП УКРАЇНИ

слів утворено від дієслів. Тому на засвоєння дієслів має бути звернуто особливу увагу. Такий вид роботи привчас до сприйняття слова не як готової

невідокремленої одиниці, яку потрібно запам'ятати цілком, разом з українським перекладом, а вчить працювати над словом свідомо. У новому

НУБІП УКРАЇНИ

слові ми повинні бачити вже знайомі нам елементи і дізнаватися способи його утворення, тоді і переклад цього слова буде більш обґрунтованим. І ми переконаємося, що абсолютно нових слів майже не зустрічається. Кожне

«нове» слово буде органічно входити в систему вже знайомих слів. Інакше

НУБІП УКРАЇНИ

кажучи, треба намагатися запам'ятовувати слова не чисто механічно, а свідомо, не тільки зачувати їх, а й думати над ними в процесі запам'ятовування.

Слід мати на увазі, що словотвірні елементи, такі, як приставки, не

НУБІП УКРАЇНИ

завжди дозволяють встановити які значення або смислові відтінки вони надають слову. Наприклад, не ясно, як пов'язані за змістом дієслова erfahren «дізнаватися» і fahren «їхати» або дієслова gehören «належати», aufhören «припинятися», hören «слухати». У деяких випадках встановити цей зв'язок і

засвоїти похідне слово можуть допомогти історична довідка про походження

НУБІП УКРАЇНИ

слова, тлумачення його значення або проведення аналогії з відповідним українським словом.

При перекладі оригінальної науково-технічної літератури неминуче

доводиться звертатися за допомогою до словника. Рекомендується

НУБІП УКРАЇНИ

користуватися загальним німецько-українським словником і спеціальними термінологічними словниками. Загальний німецько-український словник повинен бути досить великим за обсягом (60-80 тисяч слів), так як в коротких

словниках, по-перше, міститься значно менше слів, і, що ще гірше, в

словникових статтях окремих слів нерідко відсутні ті значення і випадки

НУБІП УКРАЇНИ

вживання слів, які як раз характерні для оригінального тексту.

Дуже важливо знати, в якому випадку потрібно звертатися до загального словника і в якому - до термінологічного, де і як шукати кожне конкретне

слово в словнику, як використовувати словник, коли потрібне німецьке слово в ньому відсутня.

Щоб відповісти на ці питання, постараємося уявити собі весь процес перекладу конкретного незнайомого слова в тексті. Як вже говорилося,

спочатку потрібно спробувати визначити значення незнайомого слова без допомоги словника, спираючись на контекст пропозиції і значення слів, синтаксично пов'язаних з даним словом, а також використовуючи знання словотворчих елементів слова. Якщо перевести слово не вдається, то слід

звернутися до загального словника. При виборі значення потрібно

враховувати приналежність даного слова до певної частини мови (наприклад, розрізняти прикметник і прислівник), а також враховувати елементи контексту (наприклад, для дієслова -привід, яким він керує). Якщо загальний словник не

містить даного слова, то можна припустити, що це спеціальний термін і, отже,

його потрібно шукати в спеціальному (термінологічному) словнику. Якщо

термін - складне іменник - відсутній в словнику, то переводити його слід по частинам і буквально, з тим, щоб, усвідомивши сенс терміна, підібрати відповідний український еквівалент.

Якщо врахувати, що найчисленнішу групу, з точки зору освіти,

представляють терміни - складні іменники, а також терміни - складні прикметники, то легко зрозуміти, що при вивченні термінів основні зусилля слід спрямовувати на засвоєння закономірностей будови цих двох великих

груп термінів. Потрібно знати, наприклад, ніж може бути виражений перший

компонент терміна - складного іменника, вміти дотримуватися правильну

послідовність дій при перекладі, знати готові еквіваленти в українській мові

для найбільш уживаних перших компонентів, а також особливості перекладу

деяких з них. Це в значній мірі позбавляє від необхідності звертатися за

допомогою до словника, в результаті чого процес перекладу тексту стає менш

трудомістким. Крім того, це дає можливість самостійно переказувати терміни,

що не поміщені в словнику.

Розглянемо тепер питання, що відносяться до області граматики.

При перекладі науково-технічної літератури виникає дуже багато труднощів, пов'язаних з впізнанням в тексті і перекладом різних граматичних форм і конструкцій.

Характер цих труднощів дуже різний і тісно пов'язаний зі специфічними особливостями граматичних конструкцій.

Так, абсолютно природна і, в загальному, правильна звичка спиратися при перекладі на знаменні слова (іменники, прийметники, дієслова, прислівники), як правило, досить довгі і помітні, призводить нерідко до спотворення сенсу, так як при цьому ігноруються такі службові слова, як

артиклі, прийменники, займенники (дуже коротенькі і непомітні в порівнянні зі знаменними словами). Таким чином, виникає так звана труднощі «впізнання» даного граматичного явища в тексті. Це відноситься, перш за

все, до таких конструкцій, як група іменника з поширеним визначенням, коли не впізнають «стик» артикля з пояснювальними словами, який є основною ознакою поширеного визначення. Наприклад: *die im letzten Heft der technischen Zeitschrift „Silikattechnik“ beschriebene Methode.*

«Метод, описаний в останньому журналі «Сілікаттехнік»».

Часто не дізнаються конструкцію, звану «родовий розділовий» (*eine der wichtigsten Aufgaben* «одна з найважливіших завдань»). Чи не дізнаються вживання вказівних займенників *der, dieser, derjenige, derselbe* для заміни іменника, а також іменник в давальному відмінку на початку пропозиції (*Der Ortung des Zieles folgt ...* «За визначенням місця розташування мети слід ...»).

Небезпека виявиться «невпізнаним» в тексті відноситься також до зовні схожим граматичним формам, наприклад, до окремих форм умовного і дійсного способу.

Специфічною труднощі німецького науково-технічного тексту є також велика кількість великих за обсягом складних речень з великим числом вставних підрядних речень (всередині головного). При перекладі таких пропозицій виникає небезпека втратити смислове нитку, так як пов'язані за змістом слова відірвані одна від одної. Наприклад, часто виявляються

роз'єднаними підмет і присудок. Тому необхідно засвоїти особливу методику переведення таких пропозицій, яка полягає в тому, що вставні елементи спочатку тимчасово вимикаються з пропозиції з метою кращого з'ясування загальної його структури.

Відмінності в ладі німецької та української мов роблять неминучими введення і опускання окремих слів при перекладі, повторення деяких з них, заміну однієї частини мови іншою. Наприклад, прикметник може перекладатися іменником, прислівник - прикметником, дієслово - іменником і т. Д. Іноді при перекладі потрібна корінна перебудова всього німецького речення: підмет стає прямим доповненням або пропонованою групою і т.д., складнопідрядне речення може перетворитися в просте і навпаки. Зміня

перекладати складні з побудови пропозиції вимагає спеціальної підготовки.

Через розбіжності між двома мовами потрібно обов'язково редагувати початковий варіант перекладу, домагаючись того, щоб переклад правильно передавав зміст німецького пропозиції і відповідав нормам української мови. На перших порах редагування проводиться після перекладу пропозиції в цілому. Потім, у міру вдосконалення навичок перекладу, воно відбувається «на ходу», паралельно з перекладом пропозиції.

На закінчення слід підкреслити, що для створення міцних навичок перекладу необхідно засвоїти принципову послідовність всіх основних дій, пов'язаних з переведенням німецького пропозиції.

Процес перекладу німецького речення та тексту в цілому в принципі збігається з природним процесом читання (слова і смислові групи переводяться в послідовності їх розташування в реченні). Однак відмінності в ладі двох мов призводять до того, що цей порядок черідко порушується. Необхідно добре засвоїти, коли саме відбувається порушення послідовності перекладу і як потрібно поступати в таких випадках.

Для того щоб основна увага при перекладі могло бути направлено на кінцеву мету - максимально повне і точне розуміння змісту тексту і правильне і точне вираження цього змісту засобами української мови - потрібно, щоб всі

дії по переведенню виконувалися вільно, з мінімальними витратами зусиль і часу, як би самі собою, іншими словами, були максимально автоматизовані.

1. Комісарів В.Н. Сучасне перекладознавство. М., Вища школа, 2004.

2. Паршин А.Н. Теорія і практика перекладу. М.: Російська мова, 2000..

3. Дзенс Н.І., Перевицкіна І.Р. Теорія перекладу і перекладацька практика з німецької мови на російську і з російської на німецьку: навчальний посібник. СПб.: Антологія, 2012.

2.3 Труднощі перекладу німецького науково-технічного тексту

Сучасне суспільство визначається бурхливим зростанням науково-технічних знань, які привели до появи в мові великої кількості спеціальної лексики, а, отже, і величезного обсягу науково-технічної літератури, переклад якої виступає як важливий інструмент співпраці в діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Знання основних перекладознавчих аспектів значно підвищує ефективність спілкування з представниками інших країн в галузі науки і техніки.

Питаннями загальної теорії перекладу займалися такі вчені-лінгвісти, як В. Н. Комісарів [3], Л. К. Латишев [4], М. Я. Цвіллінг [8]. Труднощі науково-технічного перекладу були предметом дослідження Т. Н. Шарипової [9, с. 214-217], Т. В. Соколової [5, с. 303-307], О. А. Башкірова [2, с. 92-95].

Переклад в технічному вузі - це не тільки метод навчання, а й практичне завдання навчання. Що таке переклад? Під перекладом розуміється такий вид мовної діяльності людини, в процесі якого завдяки спеціальній обробці початкового тексту, існуючого на одній мові, створюється текст, що репрезентує його мовою перекладу [4]. При перекладі вихідний і кінцевий тексти повинні бути: 1) однаковими за змістом; 2) максимально схожими за формою вираження думок; 3) мати приблизно рівний обсяг.

В даний час існує багато програм-«перекладачів», таких як Яндекс, Google та ін., Які, як правило, не забезпечують високу якість перекладу, тому

що не можуть вибрати правильне значення терміна для даної галузі науки або техніки. Тому необхідні знання граматики, стилістики мови та термінотворення.

Варто відзначити, що переклад науково-технічної літератури доцільно розглядати як з мовознавчих, так і наукових і технічних позицій. У зв'язку з цим лінгвісти намагаються вирішити важливу задачу, яка полягає в тому, щоб виявити і описати специфіку вживання в науці і техніці цих мовних явищ у співпраці з представниками точних і природничих наук.

Таким чином, метою даної статті є виявлення проблем, що виникають в процесі перекладу німецької науково-технічної літератури на російську мову, пов'язаних з пошуком адекватних лексичних еквівалентів і грамагичних конструкцій для науково-технічних термінів.

В. Н. Базилев зазначає, що «технічний переклад - це практична діяльність, пов'язана з письмовим і усним перекладом на іншу мову матеріалів технічного характеру; вивчення закономірностей і особливостей перекладу технічних текстів, вивчення рідною та іноземною мовами власне технічних питань для цілей технічного перекладу» [1, с. 198]. Переклад науково-технічного тексту має на увазі стислість, точність і ясність, тому в ньому відсутні елементи емоційної виразності, такі як, наприклад, метафори. Для того щоб перекладати з німецької мови на українську мову, і навпаки, необхідно мати уявлення про граматику обох мов і про стиль науково-технічної літератури. Не слід допускати дослівного перекладу, тому що це може привести до нісенітничі. Граматичні явища німецької мови, хоча і схожі з граматичними явищами української мови, мають і відмінності. Наприклад, в німецькій мові є невизначений і певний артикли, складні форми минулого часу і ін., Що не мають відповідності в українській мові. Це і є причиною труднощів перекладу. Пропозиції в науково-технічному тексті на німецькій мові часто бувають довгими і складними за своєю структурою. Це пов'язано з тим, що неконюгована частина присудка в головному реченні і все присудок в підрядному реченні стоять на останньому місці. Особливі

труднощі становлять складні речення, коли до головного пропозицією приєднується кілька підрядних речень, які розбивають все пропозицію. Тому часто при перекладі виникає необхідність розділити пропозицію на кілька

самостійних пропозицій, перебудувувати його або перегруповують члени речення. Як правило, в реченні спочатку наводиться відома інформація, а потім нова, причому найважливіше ставиться на останнє місце. Однак в німецькій мові це правило може бути порушено в зв'язку з тим, що присудок в німецькій мові має строго встановлене місце

У науково-технічному тексті використовуються тільки розповідні і наказові пропозиції.

Наказові пропозиції типу "Betrachten wir ..." "Nehmen wir ..." переводяться на українську мову «Розглянемо ...», «Візьмемо ...».

У німецькій науково-технічній літературі часто використовується Passiv (пасивний стан), який перекладається формами на «-ся» або поєднанням «бути» з причастям. Але в українській мові його можна перевести і іншими способами вираження, що не спотворивши при цьому змісту. Наприклад:

Diese Methode wurde in der Stunde betrachtet.

- 1) «Цей метод розглядався на уроці».
- 2) «Цей метод був розглянутий на уроці».
- 3) «Цей метод розглядали на уроці».

Іноді Passiv (пасивний стан) доцільніше перевести на українську мову на активну форму.

Наприклад:

Die Metalle werden Leiter erster Klasse genannt. Ці метали називають провідниками першого класу. Німецькому науково-технічного стилю притаманні особисті форми дієслова (Wir sehen ... Ми бачимо, Wir werden ... erhöhen, Ми підвищимо і т.д.). В українській мові вони переводяться

безособовою формою. Наприклад: Wir haben verschiedene Anwendungsmöglichkeiten vorgeschlagen. Були запропоновані різні способи застосування.

Характерним для німецького науково-технічного тексту є вживання складних слів. Щоб проаналізувати складне слово, необхідно зрозуміти, з яких слів воно складається, визначити головне слово. При перекладі складного

слова необхідно пам'ятати про те, що основним словом є останнє слово, а

слова, які стоять перед ним визначають його дію. Наприклад:

der Brennstoff - «brennen» «горіти» + «der Stoff» «речовина», тобто паливе; die Erdölverarbeitung - «das Erdöl» «нафту» + «die Verarbeitung» «переробка», тобто переробка нафти.

Типовою рисою німецької науково-технічної літератури є постійна повторюваність слів. Наприклад, при описі конструкції пристрою, приладу, розташування пристосувань повторюються такі дієслова, як: ausführen -

виконувати, einbauen - вбудовувати, versehen - оснащувати, anbringen

встановлювати, einstellen - встановлювати, anordnen - розташовувати,

ermöglichen - дозволяти, а також поєднання: zur Folge haben - мати наслідки,

Verwendung finden - знаходити застосування, zu Grunde liegen - лежати в основі і т.д.

Багато дієслова мають подібне значення, тому їх вживання варіюють, щоб уникнути повторення одного і того ж слова, так як це ускладнює сприйняття тексту.

Переклад науково-технічної літератури вимагає стислості, точності і ясності стилю. Ці завдання досягаються певними граматичними засобами,

наприклад, вживанням інфінітивних зворотів, відокремлених причетних оборотів, оборотів з поширеним визначенням.

У зв'язку з переведенням науково-технічного тексту виникає питання про термінологію. Термінологія є невід'ємною частиною професійної мови. Л.

Б. Ткачова зазначає, що вивчення термінології - це шлях до освоєння спеціальності [6, с.159]. Відмінною особливістю науково-технічної літератури

є значна насиченість тексту спеціальними термінами.

Термін (лат. Terminus - межа, границя, прикордонний знак) - це слово або словосполучення, точно позначає будь-яке поняття, що застосовується в науці, техніці, мистецтві [10].

Технічна термінологія - це слова або словосполучення, що позначають конкретні або абстрактні поняття тієї чи іншої області техніки (інструменти, прилади, машини, робочі операції, одиниці виміру та ін.) [1, с. 199]. Терміни повинні забезпечувати чітко і точно вказівку на реальні об'єкти і явища, встановлювати однозначне розуміння фахівцями переданої інформації.

Значення терміна в науково технічному тексті залежить від тематики спеціального тексту. наприклад:

das Lager - підшипник (в машинобудуванні),
родовище, поклад, пласт (в гірничодобувній промисловості),
die Welle - вал; вісь; хвиля.

Як терміни можуть використовуватися слова, які мають загальноповживане значення. наприклад:

die Mutter - 1) мати; 2) гайка; das Bett - 1) ліжко; 2) станина.

При перекладі використовуються готові терміни з даної галузі науки і техніки. Однак для правильного перекладу необхідний не тільки запас спеціальних знань з техніки, а й вміння користуватися словниками, а також знання предмета, про який йде мова.

Для перекладу термінів застосовуються такі види перекладу:

1) «Калькування», тобто буквальный переклад:

der Atomreaktor - «атомний реактор»; das Potential - «потенціал».

Калькування зазвичай має місце, коли перекладається інтернаціональний термін. Переклад таких термінів не викликає труднощів.

Однак слід побоюватися так званих «хибних друзів» перекладача.

Наприклад:

die spezifische Wärmekapazität - не "специфічна теплоємність", а «питома теплоємність»; der Plast - не "пласт", а «пластмаса».

2) Дослівний переклад терміна

У цьому випадку термін або кожна його частина (якщо слово складене) перекладається дослівно. Наприклад: der Halbleiter - «напівпровідник»; die Kettenreaktion - «ланцюгова реакція».

3) Знаходження термінологічного еквівалента в іншій мові

Цей вид перекладу використовують в тому випадку, коли перекладному терміну в іншій мові відповідає спеціальний термін. Наприклад: das Erdöl - «нафта»; die Drehbank - «токарний верстат».

Ці термінологічні еквіваленти є в словниках або довідниках по необхідній галузі науки або техніки.

4) Описовий переклад терміна

Цей спосіб застосовують, якщо термін неможливо перевести жодним з вище зазначених способів. Він являє собою передачу значення німецького слова групою слів. Перевагою описового перекладу є те, що він дозволяє повно розкрити суть явища, позначеного терміном. Недоліком є громіздкість, яка негативним чином може позначитися на якості перекладу. Наприклад: das Kurzstartflugzeug - «літак з малою довжиною розбігу»; der Sterninnenbrenner - «зіркоподібна внутрішня форсунка».

Описовий переклад використовується і для пояснення неологізмів. Нові терміни можуть не мати відповідності в російській мові і можуть бути не відображені в словниках. Отже, такі терміни необхідно переводити, спираючись на контекст і на способи словотворення.

При перекладі науково-технічного тексту з німецької мови на українську мову необхідно враховувати наступні вимоги:

1) сприймати текст як єдине ціле. Перекладати не окремі слова, а цілі речення;

2) проводити ретельний аналіз пронозицій, особливо складних (лексичні, граматичні та стилістичні особливості);

3) добре знати науково-технічну мову, перекладаються мов; вміло користуватися словниками і довідниками;

4) враховувати відмінності між двома перекладаються мовами;

5) уникати «буквальності» як при виборі граматики, так і в порядку слів у реченні;

6) вміти переводити слова, яких немає в словнику, спираючись на зміст слова, його роль в контексті. При цьому слід остерігатися «помилкових

друзів» перекладача;

7) прочитати вголос перекладений текст, щоб помітити можливі неточності.

Таким чином, можна зробити висновок, що науково-технічний переклад відрізняється від інших видів перекладу своїми лексичними, граматичними і

стилістичними особливостями і труднощами. При перекладі науково-технічного тексту домінуючими є характеристики, які забезпечують об'єктивність, логічність і компактність викладу: терміни, наживні дієслівні конструкції, складні слова, дієслівні форми теперішнього часу, невизначено-особисті і безособові структури, різноманітність синтаксичних структур.

1. Базилев В. Н. Основні поняття перекладознавства (вітчизняний досвід): термінологічний словник-довідник / Від. мовознавства; відп. ред. к. філол. н. М. Б. Раренко. М.: ІНІСН РАН, 2010. 260 с.

2. Банкірова О. А. Навчання перекладу науково-технічної літератури - одна з головних задач підготовки висококваліфікованих фахівців // Мова науки і техніки в сучасному світі: II Всеросійська молодіжна наук.-практ. конф. Омськ: Вид-во ОмГТУ, 2013. С. 92-95.

3. Комісаров В. Н. Сучасне перекладознавство: навчальний посібник. М.: ЕТС, 2001. 424 с.

4. Латишев Л. К. Технологія перекладу: уч. сел. по підготовці перекладачів (з нім. м.). М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. 280 с.

5. Соколова Т. В. До проблеми перекладу німецької термінології авторського права // Омські соціально-гуманітарні читання - 2011: матеріали IV Міжрегіональної науково-практичної конференції. Омськ: Вид-во ОмГТУ, 2011. С. 303-307.

6. Ткачова Л. Б. Основні закономірності англійської термінології. Томськ: Вид-во Том. ун-ту, 1987. 200 с.

7. Тюленев С. В. Теорія перекладу: навчальний посібник. М.: Гардарики, 2004. 336 с.

8. Цвілінг М. Я. Евристичний процес перекладу і розвиток перекладацьких навичок // Про переведення та перекладачів: зб. наукових статей. М.: Східна книга, 2009. С. 91-96.

9. Шарапова Т. Н. Найбільш ефективні способи перекладу науково-технічної літератури біонічної тематики // Мова науки і техніки в сучасному світі: матеріали IV Міжнар. студен. наук.-практ. конф. Омськ: Изд-во ОмГТУ, 2015. С. 214-217.

2.4. Аналіз письмових перекладів інструкцій і виявлення їх лексичних та граматичних особливостей на прикладі перекладів інструкцій до побутової техніки

При аналізі перекладів інструкцій з німецької мови на українську для виявлення їх лексичних та граматичних особливостей ми, перш за все, ставимо перед собою наступні завдання:

- 1) аналіз дотримання термінологічної єдності в тексті перекладу;
- 2) виявлення найбільш часто використовуються лексичних, лексикограматических і граматичних трансформацій при перекладі текстів даного типу;
- 3) аналіз помилок при перекладі інструкцій із з'ясуванням причин їх появи;
- 4) пошук способів поліпшення якості перекладу текстів науково-технічної спрямованості, зокрема інструкцій.

Для здійснення поставлених нами завдань в даній дипломній роботі ми маємо намір провести аналіз перекладів інструкцій до побутових приладів, що здійснювалися з іноземної мови на українську.

Для аналізу ми обрали інструкцію до праски Scarlett SC-339S, переклад якої здійснювався з німецької на українську мову.

Проаналізувавши переклад заголовків підрозділів, ми виявили, що використовуються наступні прийоми: лексико-семантичні трансформації, прямі підстановки, складні альтернативні підстановки, а також цілісні перетворення.

Ряд цілісних перетворень при перекладі заголовків розділів інструкції (Vor dem Bügeln - підготовка; Inbetriebnahme - робота; nach dem Bügeln - завершення роботи) обумовлений не тільки узусом російської мови, а й вимогами самої структури тексту інструкції, яку вибудував перекладач при створенні тексту перекладу. За допомогою цілісного перетворення цих трьох заголовків при перекладі їм надається строгий стиль, властивий інструкції.

Деякі з підзаголовків переведені за допомогою складної альтернативної підстановки (Wasserspray - розбризкування; Dampfausstoß - паровий удар; Vertikal-Dampfausstoß - вертикальне відпарювання). В даному випадку перекладачеві для підбору правильного еквівалента необхідно було керуватися екстралінгвістичними знаннями в області даної науково-технічної тематики. Більш того, здійснення правильного перекладу в даному випадку було б неможливо без прочитання всього тексту інструкції. Важливо відзначити недотримання перекладачем єдності термінології, так як термін Dampfausstoß перекладається в різних частинах документа по-різному. Це обумовлено особливостями українськомовної термінології. В українській мові немає поняття «вертикальний паровий удар», але є поняття «вертикальне відпарювання», яке несе в собі семантику, аналогічну терміну «Vertikal-Dampfausstoß». Тому перекладачеві довелося порушити єдність термінології в тексті перекладу, керуючись нормами української мови.

У наступних пропозиціях інструкції спостерігається синтаксична трансформація, а саме: не дивлячись на збереження пасивного застави, доповнення набуває роль підмета; і має місце лексикограмматическая трансформація, де безособова предикативна частина пропозиції перетворюється в особисту. Термін Temperaturstufen переведений прийомом простий альтернативної підстановки.

При перекладі пропозиції «Stellen Sie den Temperaturregler in die Position, die der Stoffart entspricht» був використаний прийом додавання. Це пов'язано з прагненням перекладача уточнити інформацію тексту оригіналу, надавши їй велику інформативність. Все що знаходиться в таблиці термінів, крім терміна «Dampfbehandlung», переведені шляхом прямої підстановки. Цікаво, що термін «Dampfbehandlung» за допомогою альтернативної підстановки був переведений як «відпарювання». Тут ми можемо відстежити цікаву

закономірність. Кілька різних німецьких термінів, що містяться в початковому тексті інструкції, такі як Dampfbearbeitung, Dampfbearbeitung і Dampfausstoß переводяться одним лише еквівалентом - терміном «відпарювання». Пов'язано це, перш за все, з контекстом даної конкретної інструкції і семантикою, яку він передбачає. Дія, під час якого відбувається обробка гарячою парою, що виходить від праски, одягу під час прасування, називається відпарюванням. Саме тому логічно припустити, що всі перераховані вище німецькі терміни є в даному випадку синонімами і буде правильно переводити їх одним терміном української мови, який буде в повній мірі передавати семантику даної дії.

При перекладі терміна «Kontrollleuchte» перекладач використовував метод додавання, перевівши це складне слово як «світловий індикатор нагріву». Даний прийом перекладу, знову ж таки, був використаний з метою підвищення інформативності терміна, уточнюючи тим самим його призначення. Ми вже другий раз стикаємося з подібним перекладацьким рішенням при аналізі українського перекладу інструкції.

Інший загальнотехнічний термін «Gerät» переведений прийомом конкретизації - еквівалентом з більш вузьким значенням «праска», що несе в собі більше інформації про сам предмет.

При перекладі пропозиції «Bringen Sie das Bügeleisen in die senkrechte Position (auf die Sohle)» була допущена груба помилка. По-перше, «senkrechte Position» позначає саме вертикальне, а не горизонтальне положення. По-друге, перекладач, не врахувавши особливостей багатозначного німецького терміна «die Sohle» вирішив, що він в цій інструкції повинен переводитися тільки як

«підощва». Це помилка, тому що даний термін може мати різні значення навіть в рамках даної вузькоспеціалізованої тематики, а значить, потрібно звертатися саме до мікро-, а не до макроконтексту. Для пошуку правильного перекладу звернемося до схеми, наведеної на початку інструкції, де зазначено,

що задня частина праски має назву «Bügeleisensohle», а сама нижня частина позначена як «Edelstahlsohle». Як бачимо, термін «Sohle» може позначати не тільки робочу поверхню, тобто підощву праски, але і його задню частину, яка в російській мові позначається терміном «п'ята».

Звернемо увагу на те, що в подальшому перекладач не допустив такої помилки і перевів все правильно, правильно підібравши переклад значення денотата, який висловлював термін «die Sohle» в наведеному нижче мікроконтексті:

ACHTUNG. Nachdem das Wasser aus dem abgekühlten Bügeleisen entfernt ist, stellen Sie es senkrecht auf die Sohle und schalten für 2 Minuten bei der höchsten Heizungsstufe ein, danach ziehen Sie den Stecker. - УВАГА: після зливу води з остиглого праски, встановіть його вертикально (на п'яту) і включіть на 2 хвилини в режимі максимального нагріву, після чого вимкніть праску від електромережі.

Цілісне перетворення також використовується для створення узусу в тексті перекладу (ziehen Sie den Stecker - вимкніть праску від електромережі)

Недотримання єдності термінології в тексті перекладу також спостерігається при перекладі терміна «die Heizungsstufe»:

1. ... stellen Sie es senkrecht auf die Sohle und schalten für 2 Minuten bei der höchsten Heizungsstufe ein ... - ... вставити його вертикально (на п'яту) і включити на 2 хвилини в режимі максимального нагріву.

2. Wasserspray kann bei jeder Heizungsstufe benutzt werden, wenn es genug Wasser im Wasserbehälter gibt. - Розбризування можна застосовувати при будь-якому режимі роботи, якщо в резервуарі достатньо води.

В даному випадку не допущено помилки, так як в контексті даної інструкції поняття «режим роботи» і «режим нагріву» містять в собі один і той же денотат, а значить, стають повними синонімами.

Звернемо увагу на те, що для українськомовної інструкції характерна номіналізація конструкцій пропозиції: um sich vor Verbrennungen zu schützen - щоб уникнути опіків; wenn in diesem Modus lange gearbeitet wird - при тривалій роботі в цьому режимі; um den Ausfließen vorzubeugen - щоб уникнути витікання води.

Наступною групою інструкцій, яку ми проаналізували, стала добірка інструкцій прасок декількох моделей виробника Rowenta. У цій інструкції заголовки так само переводяться методом цілісного перетворення, що робить інструкції даного типу стандартизованими: Inbetriebnahme - підготовка до роботи; Bügeln - робота; nach dem Bügeln - завершення роботи.

У німецькому початковому тексті сам праска нерідко називають терміном «das Gerät», в українській же родово поняття «прилад» не використовується, при перекладі терміна «das Gerät» використовується конкретизація і тільки термін «праска».

Часто в тексті мови, що можна зустріти застосування перекладацького прийому додавання. Він служить для уточнення суті дії або процесу, роблячи імпліцитну інформацію експліцитно. Ось кілька прикладів використання прийому додавання при перекладі даної інструкції:

1) Gerät nur an Wechselstrom gemäß der Typenschildaufschrift anschließen. Beachten Sie, dass Hausinstallation und Verlängerungsleitung ordnungsgemäß sind. - Підключайте Ваш праска до мережі змінного струму тільки зазначеного

напруги. Переконайтеся в тому, що домашня електропроводка і подовжувачі підходять до праски.

2) Das Bügeleisen und austretendes Wasser oder Dampf sind heiß. - Через

високу температуру подошви праски і виходять з нього води і пари можна отримати опіки.

3) Vor jedem Füllen oder Entleeren des Gerätes. - Перед тим як залити або злити воду з праски.

4) Wird das Gerät zweckentfremdet oder falsch bedient, kann keine Haftung für eventuelle Schäden übernommen werden. - При недоцільне або

неправильному використанні праски виробник не бере на себе відповідальності за можливі збитки.

Звернемося до аналізу перекладу інструкції до чайника Vittek VT-1132

W.

Досить часто при перекладі має місце номіналізація, наприклад:

1) Nachdem das Wasser aufgeköcht wurde - по завершенні кип'ятіння води.

2) WARNUNG: Wenn der Wasserkocher über dem Höchstpegel aufgefüllt wurde, kann beim Aufkochen heißes Wasser ausgespritzt werden. -

ПОПЕРЕДЖЕННЯ: якщо чайник наповнений водою вище максимального рівня, при кип'ятінні можливий виплеск гарячої води.

3) Überzeugen Sie sich vor dem Einschalten des Wasserkochers davon, dass der Deckel fest verschlossen ist. - Перед включенням чайника переконайтеся в щільності закриття кришки.

4) Überzeugen Sie sich, dass die Filterkartusche korrekt eingesetzt ist. -

Переконайтеся в правильності установки фільтруючого картриджа.

5) Bevor Sie den Wasserkocher vom Untergestell abnehmen - Перед зняттям чайника з підставки.

6) Trennen Sie die Netzschnur von der Steckdose, bevor Sie den Wasserkocher reinigen oder die Filterkartusche austauschen. - Вимикайте шнур живлення від електричної розетки перед черговою чищенням чайника, а також перед заміною фільтруючого картриджа.

Так само, як і в попередніх інструкціях використовується прийом додавання, наприклад:

1) Der blitzende Punkt in der Ecke der Anzeige – Миготлива точка в куточку екрану індикатора.

Для тексту даної інструкції характерно недотримання єдності термінології:

1) Bevor Sie den Wasserkocher mit Wasser füllen, sollten Sie ihm vom Sockel abnehmen. - Перед тим, як наповнити чайник водою, зніміть його з підставки.

(До цього в схемі російським терміном «підставка» перекладався німецький термін «Untergestell»)

2) В цьому прикладі українським терміном «мережевий вимикач» переводяться відразу кілька термінів тексту оригіналу

«Netzschalter», «Speiseschalter» і терміни «Ein- / Ausschalter». Хоча ці терміни не є повними синонімами, в даному контексті вони висловлюють один і той же денотат, внаслідок чого стають повністю взаємозамінними синонімами в рамках даного мікроконтекста і переводяться одним і тим же терміном:

Schalten Sie den Wasserkocher ein, indem Sie den Netzschalter bedienen.

Überzeugen Sie sich davon, dass der Deckel des Wasserkochers fest verschlossen ist. Sie können das Gerät jederzeit ausschalten, indem Sie den Speiseschalter von unten nach oben drücken. - Увімкніть чайник, натиснувши вимикач.

Переконайтеся, що кришка чайника щільно закрита. Ви також можете в будь-який момент вимкнути прилад, натиснувши на вимикач від низу до верху.

Також терміни «Ein- / Ausschalter» мають в тексті перекладу еквівалент «Мережевий вимикач»:

Bevor Sie den Wasserkocher vom Untergestell abnehmen, sollten Sie sich davon überzeugen, dass sich der Ein- / Ausschalter in ausgeschalteter Position befindet. - Перед тим, як зняти або поставити чайник на підставку, переконайтеся, що вимикач знаходиться в положенні

Розгляд тексту перекладу інструкції до чайника BOSCH TWK86 дозволило нам прийти до наступних висновків:

Цілісне перетворення застосовується з метою побудови узуального для даного типу текстів в мові, що пропозиції:

1) Kinder vom Gerät fern halten. - Зберігати прилад в недоступному для дітей місці.

2) Kanne 1 nicht ohne Wasser betreiben oder überfüllen, min und max Markierung beachten. - Не вмикайте чайник 1 без води і не наповнюйте його водою надмірно; рівень води в чайнику не повинен бути нижче позначки min і вище позначки max.

3) Die eingestellte Temperatur blinkt bis sie erreicht ist. - Задана температура буде блимати до тих пір, поки вода не нагріється до заданого рівня.

Приєм додання використовується з метою експлікації імпліцитної інформації:

1) Stecker nach jedem Gebrauch oder im Fehlerfall ziehen. - Після кожного користування приладом або в разі його несправності виймайте вилку з розетки.

2) Zuleitung aus der Kabelaufwicklung 10 auf gewünschte Länge abwickeln und anschließen. - Знявши мережевий шнур з фіксатора 10, відмотати його на необхідну довжину і включити в розетку.

3) Kanne 1 zweimal mit klarem Wasser füllen und jeweils kochen lassen, um sie ganz zu säubern. - Наповніть чайник 1 водою. Доведіть воду до кипіння і злийте її. Повторіть процедуру кілька разів. Це допоможе очистити чайник і підготувати його до використання.

4) Beim ersten Aufkochen - При першому кип'ятінні води.

5) Ein Signal ertönt und die werksseitig voreingestellte Temperatur 100 ° C leuchtet auf. - Чайник подасть звуковий сигнал, і на індикаторі загориться встановлена за замовчуванням температура (100 ° C).

6) Die aktuelle Temperatur leuchtet auf. - Цей індикатор показує поточна температура.

Номіналізація також зустрічається в тексті даної інструкції, наприклад:

1) um Gefährdungen zu vermeiden - Щоб уникнути небезпечних ситуацій.

Проаналізуємо недотримання єдності термінології:

1) Zuleitung - кабель; шнур живлення. Хоча термін «кабель» далеко не у

всіх випадках може позначати той же денотат, який ховається під терміном «шнур», в даному конкретному контексті він позначає саме це, так як в тексті немає згадки будь-яких інших проводів. Отже, ці терміни в рамках даної інструкції можуть бути повністю взаємозамінні.

Проаналізувавши й зіставивши переклади наведених вище інструкцій з

текстом їх оригіналу, ми виявили цікаву особливість, яка виявляється при перекладі науково-технічних термінів. У деяких випадках в текстах оригіналу і перекладу не завжди дотримується єдність термінології що, однак, ніяк не спотворює суть перекладу і, на наш погляд, є правильним.

В цілому, можна зробити висновок про те, що при перекладі текстів науково-технічної спрямованості, а зокрема інструкцій, від дотримання єдності термінології можна відмовитися в декількох випадках:

1) Якщо термін мови оригіналу в системі мови має багатозначність і в

різних мікро-контекстах одного і того ж науково-технічного тексту він позначає різні денотати. Це обумовлює переклад однієї і тієї ж форми слова різними термінами в мові перекладу з відповідно різним змістом, яке, в свою чергу, чітко відповідає змісту даної в конкретному мікроконтексте формі терміна.

2) Якщо ж кілька термінів в тексті мови оригіналу в розглянутому тексті несуть в собі один і той же денотат, по суті будучи повноцінними синонімами в рамках даного макро-контексту (хоча в системі мови вони можуть мати безліч різних значень), то при створенні тексту перекладу доцільно використовувати один і той же термін, що повністю відображає суть змісту всіх синонімічних термінів тексту оригіналу.

Крім того, в текстах жанру інструкції дуже часто зустрічаються різні фрази і вирази, що позначають зазвичай будь-які попередження або стандартні

НУБІП УКРАЇНИ

для даної науково-технічної галузі вказівки, які переводяться на українську мову заготовленими кліше. Перекладачі часто використовують при перекладі таких фраз і виразів цілісне перетворення з метою створення узуального вираження, типового для українськомовних інструкцій.

НУБІП УКРАЇНИ

Більшість пропозицій в аналізованих текстах є простими (близько 70% від загального обсягу тексту), що обумовлено прагненням полегшити для реципієнта сприйняття тексту на тлі важкої інформативної частини. Решта нечисленні пропозиції є складнопідрядні і складносурядні. Емоційна оцінка в текстах даного типу повністю відсутня. Це зроблено для того, щоб реципієнт сприймав тільки найважливішу інформацію, не відволікаючись на емоційні оцінки.

Список источников сети Internet

1. http://samlib.ru/w/wagapow_a_s/terekhova-technical.shtml
2. http://www.twirpx.com/files/languages_german/translation/
3. Коровина Е.Н., Шляхтина Е.М. ТЕРМИН КАК ЛИНГВИСТИЧЕСКОЕ ЯВЛЕНИЕ // Научное сообщество студентов XXI столетия. ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ: сб. ст. по мат. XVIII междунар. студ. науч.-практ. конф. № 3(18). URL: [http://sibac.info/archive/guman/3\(18\).pdf](http://sibac.info/archive/guman/3(18).pdf)
4. Розенталь Д. Э., Теленкова М. А. Словарь-справочник лингвистических терминов - Москва, 1976 г.
5. Слюсарева, Н.А. Лингвистика речи и лингвистика текста // Аспекты общей и частной лингвистической теории текста / Н.А. Слюсарева. — М.: Наука, 1982. — 278 с.
6. Сова Л.З. Аналитическая лингвистика и типология. Изд-во: Директ-Медиа, 2013. — 377 с. ЭБС «Университетская библиотека online» <http://www.biblioclub.ru/>.
7. Федосюк М.Ю. Исследование средств речевого воздействия и теория жанров речи / Жанры речи. Саратов, 1997(а).
8. Шмелева Т.В. Модель речевого жанра // Жанры речи. — Вып. 1 — Саратов: Колледж, 1997. — С. 88 — 98.

9. Bhatia VK. Worlds of Written Discourse - a Genre-based View. London and New York: Continuum; 2004

10. Swales JM. Genre Analysis. English in Academic and Research

11. Алексеева И.С. Введение в переводоведение / И.С.Алексеева. - Учебное пособие. - СПб;М. : М.: Изд-й центр "Академия", 2011. - 368с.

12. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. - М.: Флинта, 2012. - 384 с.

Висновок до розділу 2

Проаналізувавши тексти інструкцій і їх переклад, ми прийшли до наступних висновків. По-перше, при перекладі заголовків підрозділів найбільш часто використовуються наступні прийоми: лексико-семантичні трансформації, прямі підстановки, складні альтернативні підстановки, а також цілісні перетворення.

По-друге, можна зробити висновок, що найпоширенішими перекладацькими прийомами, використовуваними при перекладі текстів інструкцій, є цілісне перетворення, додавання і конкретизація. Крім того, для перекладів текстів інструкцій характерна номіналізація.

Аналіз перекладів текстів інструкцій показав, що досить часто в тексті перекладу на українську мову велика кількість імпліцитної технічної інформації стає експліцитно. В українськомовних інструкціях перекладачі намагаються надати читачеві якомога більше науково-технічної інформації, пояснити все до найдрібніших подробиць, іноді висловлюючи на листі одні і ті ж факти по кілька разів.

Крім цього, в текстах жанру інструкції дуже часто зустрічаються різні фрази і вирази, що позначають будь-які попередження або стандартні для даної науково-технічній галузі вказівки, які переводяться на українську мову заготовленими кліше. Перекладачі часто використовують при перекладі таких

фраз і виразів цілісне перетворення з метою створення узуального вираження, типового для українськомовних інструкцій.

Розроблений нами алгоритм здійснення письмового технічного перекладу, наведений в цьому розділі, враховує всі найважливіші етапи перекладацької діяльності і реалії роботи перекладача. Він покликаний полегшити перекладачеві процес роботи над текстами науково-технічного стилю і прискорити здійснення перекладу, зробивши його найбільш точним.

Загальні висновки

У століття стрімкого технічного прогресу, появи нових умов, що вимагають незвичайних моделей поведінки, а також багатьох інших речей, яким необхідно супровід роз'яснення і докладний опис роботи з ними, інструкції грають дуже важливу роль. Багато людей стикалися з ситуаціями, коли вони хочуть спростити і прикрасити себе життя за допомогою сучасних технологій, а отримують протилежний результат. Це відбувається через невміння користуватися тими чи іншими пристроями. Спеціально для запобігання подібних випадків були придумані інструкції. Вони полегшують роботу з новим пристроєм, допомагають вирішувати можливі проблеми з його роботою і містять в собі відповіді на самі часто задаються по роботі з приладом.

Існує величезна кількість різноманітних інструкцій на всі випадки життя. Вони можуть сильно чи не дуже відрізнятися за своїм змістом і структурою, але мета у них одна – навчити користувача працювати з пристроєм.

Метою даної дипломної роботи було опрацювання та узагальнення теоретичного підґрунтя з зазначеної проблеми. Дослідити німецькомовні технічні тексти та проаналізувати особливості міжмовної трансформації на граматичному та лексичному рівнях. Для досягнення даної мети було проаналізовано супутня темі дипломної роботи теоретична база, а також проведений аналіз текстів інструкцій до побутових приладів на німецькій мові.

В результаті аналізу зібраної по даній темі теоретичної бази були зроблені наступні висновки: інструкція в першу чергу відноситься до жанрів офіційно-ділового стилю, для неї характерні такі риси як лаконічність, точна передача сенсу, мовної стандарт. Дані риси виражаються насамперед у відборі мовних засобів (граматичних, лексичних і синтаксичних, а також в оформленні.

В результаті проведеного аналізу перекладів інструкцій до побутових приладів було виявлено, що при складанні українськомовного перекладу перекладачі часто експлікується імпліцитною інформацію тексту оригіналу, використовуючи при цьому прийом додавання і роблячи текст інструкції

кілька більш інформативним, уточнюючи ту чи іншу інформацію. Також іноді усвідомлено порушується термінологічне єдність тексту, що, однак, не призводить до будь-яких помилок або спотворень сенсу в тексті. Крім того, при здійсненні подібного роду перекладів перекладачі використовують

прийом цілісного перетворення для створення в тексті перекладу кліцерованих фраз, які є більш звичними для українськомовних текстів інструкцій.

У другому розділі нами був розроблений алгоритм дій перекладача при здійсненні письмового технічного перекладу з наступними етапами роботи над текстом:

1. Прочитання вихідного тексту
2. Верстка оригіналу
3. Черновий переклад
4. Редагування чорнового перекладу
5. Перевірка перекладу за допомогою програм контролю якості перекладу
6. Вичитування готового перекладу
7. Верстка перекладу

Таким чином, можна сказати про те, що переклад текстів науково-технічної спрямованості, а зокрема інструкцій, є складним процесом, що вимагає максимальної концентрації і певних навичок, але володіючи певними

перекладацькими компетенціями і знаючи особливості подібних текстів
можна здійснювати якісний технічний переклад.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика: Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей. СПб.: Союз, 2003. 334 с.

2. Алексеева И. С., Введение в переводоведение: Учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений. Издательский центр "Академия", 2004. 352 с.

3. Алексеева И.С. Введение в переводоведение / И.С.Алексеева. - Учебное пособие. - СПб; М. : М.: Изд-й центр "Академия", 2011. 368с.

4. Алексеева, I. С. Професійне навчання перекладача / I. С. Алексеева. - СПб.: ітя, 2000. - 374 с.

5. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. – М., 2010. 210 с.

НУБІП України

6. Базидев В. Д. Основні поняття перекладознавства (вітчизняний досвід): термінологічний словник-довідник / Від мовознавства; відн. ред. к. філол. н. М. Б. Раренко. М.: ІНІСН РАН, 2010. 260 с.

7. Бархударов Л.С. (1975). Мова і переклад. Москва: Міжнародне відношення, 296 с.

8. Башкірова О. А. Навчання перекладу науково-технічної літератури - одна з головних задач підготовки висококваліфікованих фахівців // Мова науки і техніки в сучасному світі: II Всеросійська молодіжна наук.-практ. конф. Омськ: Вид-во ОмГТУ, 2013. С. 92-95.

9. Блюзерська Н.П., Возненко І. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад, навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2010. 232 с.

10. Борисова, Л. І. Лекеичні особливості німецько-російського науково-технічного перекладу / Л. І. Борисова. - М.: НВИ-Тезаурус, 2005. - 158

с.
11. Бреус, Е. В. Теорія і практика перекладу / Е. В. Бреус. - М.: Ладомир, 2001. - 349 с.

12. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.

13. Ванніков Ю.В. (1985). Типи науково-технічних текстів та їх лінгвістичні особливості. Москва: Наука, 267 с.

14. Вине Ж.-П. Технические способы перевода // Ж.-П. Вине, Ж. Дарбельне. - М.: 1978. - 298 с.

15. Виноградов, В. В. Введення в перекладознавство / В. В. Виноградов. - М.: Ладомир, 2001. - 464 с.

16. Виноградов, В. В. Стилїстика. Теорія поетичної мови. Поетика / В. В. Виноградов. - М.: Просвещение, 1963. - 357 с.

17. Гарбовский Н.К. Теория перевода / Н.К. Гарбовский. - М.: Изд-во МГУ, 2004. - 544 с.

18. Дзенс Н.І., Деревишина І.Р. Теорія перекладу і перекладацька практика з німецької мови на російську і з російської на німецьку: навчальний посібник. СПб.: Антологія, 2012.

19. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблеми їх класифікації // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія. 2015 № 19 том 2

20. Зайцев, А. Б. Деякі особливості прагматичної адаптації перекладу німецького наукового тексту на українську мову / А. Б. Зайцев. - М.: Ладомир, 2001. - 73 с

21. Кауфман, С. І. Деякі особливості стилю американської технічної літератури / С. І. Кауфман. - М.: Учпедгиз, 1960. - 305 с.

22. Кияк Т. Р. Українсько-російсько-англійсько-німецький глумачний та перекладний словник ринкової економіки. К.: Обереги, 2018. 621 с.

23. Комісарів В.Н. Сучасне перекладознавство. М., Вища школа, 2004.

24. Комісаров В. Н. Сучасне перекладознавство: навчальний посібник. М.: ЕТС, 2001. 424 с.

25. Коровина Е.Н., Шляхтина Е.М. ТЕРМИН КАК ЛИНГВИСТИЧЕСКОЕ ЯВЛЕНИЕ // Научное сообщество студентов XXI столетия.

ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ: сб. ст. по мат. XVIII междунар. студ. науч.-практ. конф. № 3(18). URL: [http://sibac.info/archive/guman/3\(18\).pdf](http://sibac.info/archive/guman/3(18).pdf)

26. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. - Вінниця, вид. «Нова книга», 2008, с. 510

27. Латинцев, Л. К. Технологія перекладу: уч. сел. по підготовці перекладачів (з нім. м.). М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001/ 280 с.

28. Латинцев, Л. К. Технологія перекладу / Л. К. Латинцев. - М.: Академія, 2008. - 320 с.

29. Латышев Л. К. Межязыковые трансформации как средство достижения переводческой эквивалентности. Семантико-стилистические проблемы теории языка и перевода. М., 1986. - 107 с.

30. Латышев Л.К. Курс перевода / эквивалентность перевода и этапы его достижения / Л.К. Латышев. – М. : Просвещение, 1980. – 160 с.

31. Левицкая Т.Р. Теория и практика перевода с английского языка на русский / Т.Р. Левицкая, А.М. Фитерман. – М. : Издательство литературы на иностранных языках, 1963. – 263 с.

32. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод / Р.К. Миньяр-Белоручев. – М. : Воениздат, 1980. – 237 с.

33. Паршин А.Н. Теорія і практика перекладу. М. : Російська мова, 2000. – 278 с.

34. Питання теорії і методики навчального перекладу // Вид-во Академії Педагогічних наук РРФСР, 1950. - 387 с.

35. Поченчук, Г. М. Закономірності трансформаційних процесів національної економіки [Текст] / Галина Михайлівна Поченчук // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 16. – № 1. – С. 123-129.

36. Рецкер Я.И. Иностранный язык – М. : Просвещение, 1982. – 104 с.

37. Рецкер Я.И. Пособие по переводу с английского языка на русский

38. Рецкер Я.И. Теория перевода – М. : Междунар. отношения, 1974. – 216 с.

39. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика: очерки лингв.

40. Розенталь Д. Э., Теленкова М. А. Словарь-справочник лингвистических терминов - Москва, 1976 г.

41. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2011. – 844 с.

42. Слюсарева, Н.А. Лингвистика речи и лингвистика текста // Аспекты общей и частной лингвистической теории текста / Н.А. Слюсарева. – М.:

43.Соболев Л.Н. Технический перевод / Л. Н. Соболев. - М.: Дадомир, 2000. - 347 с.

44.Сова Л.З. Аналитическая лингвистика и типология. Изд-во: Директ-Медиа, 2013. – 377 с ЭБС «Университетская библиотека online» <http://www.biblioclub.ru/>.

45.Соколова Т. В. До проблеми перекладу німецької термінології авторського права // Омські соціально-гуманітарні читання - 2011: матеріали IV Міжрегіональної науково-практичної конференції. Омськ: Вид-во ОмГТУ, 2011. С. 303-307.

46.Ткачова Л. Б. Основні закономірності англійської термінології. Томськ: Вид-во Том. ун-ту, 1987. 200 с.

47.Тюленев С. В. Теорія перекладу: навчальний посібник. М.: Гардарики, 2004. 336 с.

48.Федоров А. В. Основи загальної теорії перекладу / А. В. Федоров. - М.: Просвещение, 1968. - 247 с.

49.Федосюк М.Ю. Исследование средств речевого воздействия и теория жанров речи / Жанры речи. Саратов, 1997. – 384 с.

50.Цвілінг М. Я. Евристичний процес перекладу і розвиток перекладацьких навичок // Про переведення та перекладачів: зб. наукових статей. М.: Східна книга, 2009. С. 91-96.

51.Шарапова Т. Н. Найбільш ефективні способи перекладу науково-технічної літератури біонічної тематики // Мова науки і техніки в сучасному світі: матеріали IV Міжнар. студен. наук.-практ. конф. Омськ: Изд-во ОмГТУ, 2015. С. 214-217.

52.Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988. – 215 с.

53.Швейцер, А. Д. Теорія перекладу: статус, проблеми, аспекти / А. Д. Швейцер. - М.: Наука, 1988. - 236 с.

54.Шмелева Т.В. Модель речевого жанра // Жанры речи. – Вып. I. – Саратов: Колледж, 1997. –С. 88 – 98.

НУБІП України

Електронні джерела:

1. http://samlib.ru/w/wagapow_a_s/terekhova-technical.shtml

2. [http://sibac.info/archive/guman/3\(18\).pdf](http://sibac.info/archive/guman/3(18).pdf)

3. <http://www.biblioclub.ru/>

4. <http://www.twirpx.com/files/languages/german/translation/>

5. <https://agatotranslate.ae/translation-of-technical-literature-and-its-types/>

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України